

Rechtskundig Weekblad

Vereniging zonder winstgevend doel

Verschijnt elke zondag

Abonnementsprijs : 400 fr. per jaar

Postcheckrekening Nr 3185.22

Beheer en Redactie : Mr. René VICTOR, Justitiestraat, 21, Antwerpen

De begroting der schadeloosstelling voor uitvaart- en rouwkosten naar aanleiding van onrechtmatige levensaantasting

Inleiding.

Artikel 1382 is zeker een der meest abstracte rechtsnormen van ons Burgerlijk Wetboek : « Elke daad van de mens, zo luidt het, waardoor aan een ander schade wordt veroorzaakt, verplicht degene door wiens schuld de schade is ontstaan, deze te vergoeden ». Het is zo algemeen in zijn formulering dat het alles en niets inhoudt ; met als gevolgen enerzijds een onzekerheid, een voortdurend tasten en zoeken bij het aanvaarden en bij het begroten der schade, maar anderzijds met het grote voordeel van een voortdurende aanpassingsmogelijkheid aan het levensgebeuren en van het toekennen van juist passende herstelvergoedingen.

Dit ervaart men eens te meer bij nadere studie van de begroting der schadeloosstelling voor uitvaart- en rouwkosten, besteed naar aanleiding van onrechtmatige levensaantasting. Een tijdlang stond de rechtspraak weigerig t.o.v. de schadeloosstelling voor dergelijke uitgaven. Eens echter als schade-post aanvaard rijst meteen het probleem van een juiste en passende begroting, en het blijkt wel dat het uitbouwen van een passende nauwkeurige herstelvergoeding voor deze schade in onze rechtspraak nog geen definitieve structuur heeft gekregen (1).

In de loop van dit onderzoek gaan we eerst na welke uitvaartkosten voor schadevergoeding in aanmerking komen en in welke mate deze moeten worden vergoed. Daarna wijden we onze aandacht aan de begroting van de schadevergoeding voor rouwkosten.

Problemenstelling.

Het dodelijk ongeval brengt tal van uitgaveposten mede o.m. deze voor de begrafenis van het slachtoffer en voor de rouw van zijn naastbestaanden. De vraag is nu of deze kosten op de voor het ongeval aansprakelijke persoon mogen worden verhaald.

* * *

I. De uitvaartkosten.

Zoals we reeds boven aanstipten weigerde de rechter over de feiten, in den beginne althans, schadevergoe-

ding toe te kennen voor de kosten, besteed aan de begrafenis van het slachtoffer. Deze uitgaven, zo oordeelde hij, zijn een natuurlijke last van de nalatenschap (2), en de schade, veroorzaakt door het vervroegde betalen van deze kosten, wordt ruimschoots gecompenseerd door het vervroegde openvallen van de nalatenschap van het slachtoffer (3).

Men nam echter aan dat de kosten, die niet behoren tot de normale uitvaart, en hun oorsprong vinden in de onrechtmatige daad, ten laste vallen van de aansprakelijke persoon (4). Aldus, wanneer het stoffelijk overschot van het slachtoffer moet worden vervoerd van de plaats van het ongeval naar zijn woonplaats.

Het weze aangestipt dat in deze stelling niet de minste plaats is voor het geval dat het slachtoffer, wegens zijn jeugdige leeftijd, de dragers van de kosten had moeten overleven. En toch blijkt in dit geval een te vergoeden schade voorhanden te zijn. De uitvaartkosten immers zijn ten laste van personen, die deze kosten normaal niet hadden moeten dragen.

Weldra ging men echter inzien dat er een schade voorhanden is ook wanneer de begrafenis-kosten ten laste vallen van de nalatenschap of gedragen worden door personen, die het slachtoffer vermoedelijk zouden overleven, en dat de schade precies bestaat in het vervroegd betalen van de kosten en dat zij derhalve niet door het openvallen van de nalatenschap wordt vergoed.

Kortom, de rechtspraak is nu eensgezind van oordeel dat een vergoeding mag worden verhaald op de aansprakelijk gestelde persoon voor de uitvaartkosten van het slachtoffer van een dodelijk ongeval (5).

A. De Vergoeding van de Uitzonderlijke Kosten.

Het is verworven recht dat de uitgaven, die hun oorsprong alleen vinden in het dodelijk ongeval, volledig door de aansprakelijke persoon zullen moeten worden vergoed (6). Zo ligt het voor de hand dat de uitgaven besteed aan het vervoer van het stoffelijk overschot van het slachtoffer van de plaats van het ongeval naar de woonplaats van de overledene, volledig ten laste vallen van de aansprakelijk gestelde.

Een recent vonnis (7) kende vergoeding toe aan een

zoon, die in het buitenland (Guadeloupe) werkzaam was, voor de kosten van de reis, die hij had moeten maken naar aanleiding van het overlijden van zijn moeder (te Brussel) en voor de schade, veroorzaakt door het verplicht stopzetten van zijn arbeid.

B. De Vergoeding van de Normale Kosten.

1. Omschrijving van de normale kosten.

Het begraven van een dode doet zich in het maatschappelijk leven voor als een kultus, gedragen en beheerst door een geheel van gewoonten en tradities. Het zijn ongeschreven, morele wetten van de menselijke samenleving, wier naleving wordt beschouwd als een uiting van eerbied voor de persoonlijkheid van de overledene en wier uitvoering wordt gegarandeerd door sociale sancties als afkeur, verontwaardiging en zelfs misprijzen. Als algemeen gebruikelijk gelden b.v. het versieren van het dodenhuis, het opmaken van de dode, het rouwbeklag, het zenden van doodsbrieven, een bepaalde klederdracht, een rouwtijd voor de familieleden, enz.

Tot de begrafenis-kosten, die voor schadevergoeding in aanmerking komen, moeten gerekend worden al de uitgaven, die de traditie vereist voor een waardige begrafenis, zo de uitgaven voor het afleggen en de opmaak van het lijk, de versiering van het dodenhuis, het verwittigen van familieleden en vrienden langs post of dagblad, het vervoer, de lijkdienst, de teraardebestelling, het delven van het graf of het openen van de grafkelder, de grafsteen, de grafinscriptie en het dodenmaal.

Deze maatschappelijke gebruiken, die de begrafenis-kultus beheersen, moeten nu evenwel in overeenstemming worden gezien met de stand van de overledene. Met het begrip stand wordt bedoeld de vage (maatschappelijke) groepering, die zich van andere groeperingen onderscheidt door afkomst, levensstijl, beroep, beschaving, ontwikkeling en inkomen; en op grond daarvan door een bewustzijn van standseer, van maatschappelijke voorrechten en verplichtingen.

Er kan hier dus geen sprake zijn van beperking tot de « onontbeerlijke » uitvaartkosten, vermits het hier gaat over uitgaven, die uiteraard in verhouding staan met de wellevendheid, de gebruiken en de godsdienstige overtuiging (8). Men zal er gebeurlijk zelfs rekening moeten mee houden dat een tragisch afsterven uiteraard een grotere uitgave kan medebrengen in een betere verzorging van het afscheid (9).

Het spreekt vanzelf dat de rechter over de feiten in *concreto* zal moeten oordelen of een bepaalde uitgave wel behoorde bij de stand van het slachtoffer. Een voorbeeld in die zin is het vonnis van de Burgerlijke Rechtbank van Kortrijk (10), dat luidt als volgt:

« Overwegende dat de kosten van begrafenis van » het slachtoffer van een oneigenlijk delikt binnen » zekere perken dienen gehouden te worden; maar » dat het slachtoffer ten grave mag worden geleid » met de rouwplechtigheden volgens zijn rang en » stand (vonnis dezer Rb. in zake Mestdagh tegen » Parent — onuitgegeven). Overwegende dat de vader » van het slachtoffer een gegoede handelaar in vlas » is en het normaal is dat een rouwkapel ten sterf- » huize zou worden ingericht; dat de afwezigheid ener » rouwkapel eerder in het dorp kritiek zou hebben » uitgelokt... ».

Is de algemene regel op zichzelf zeer verantwoord en klaar nl. dat de normale uitvaartkosten diegene zijn, die in verhouding zijn met de stand van het

slachtoffer, dan is de toepassing van deze regel in *concreto* niet zo eenvoudig, wat juist samenhangt met de vaagheid van de stand van een persoon zelf. Aldus is het te begrijpen dat het Hof van Gent, in overweging nemende de stand van het slachtoffer, de schade voor uitvaartkosten bepaalde op 20.000 fr., daar waar de Rb. van Gent, eveneens de stand van het slachtoffer in acht nemende, meer bepaald de vooraanstaande plaats, die het slachtoffer in de gemeente Zomergem bekleedde, een vergoeding van 31.769 fr. toekende (11).

In een bepaald geval werd een grafzerk in overeenstemming geacht met de stand van het slachtoffer. Deze grafzerk kostte 4.180 fr. De rechtbank was echter de mening toegedaan dat slechts 2.000 fr. ten laste van de aansprakelijke persoon kon worden gelegd omdat, zo oordeelde ze, deze grafzerk nog zal kunnen dienen en de namen van vader en moeder erin zullen kunnen gebeiteld worden (12).

Een andere beslissing sluit echter de grafzerk uit als zijnde geen normale en onontbeerlijke uitgave (13).

Soms werd de grafplaatsvergunning in het gemeentelijk kerkhof niet aanvaard als normale uitgave (14). In andere gevallen mochten de sommen voor grondvergunningen uitgegeven slechts gedeeltelijk op de aansprakelijk gestelde verhaald worden (15). Soms werden de kosten voor het oprichten van een grafmonument gedeeltelijk aanvaard, dan weer uitgesloten (16).

Het staat dus vast dat de normale kosten nl. diegene die in verhouding zijn met de stand van het slachtoffer, in rekening kunnen worden gebracht. Welke kosten echter normaal of buitensporig zijn zal in *concreto* dienen uitgemaakt.

2. De begroting der schadeloosstelling voor de normale kosten.

a) Totale vergoeding van de normale kosten.

Volgens een eensluidende rechtspraak moeten de uitvaartkosten totaal worden vergoed, wanneer normaal mag worden aangenomen dat het slachtoffer, gezien zijn jeugdige leeftijd, de aanspraakgerechtigden had moeten overleven (17). Zo oordeelde de Burgerlijke Rechtbank van Brussel dat de uitvaartkosten voor een kind van dertien jaar voor de ouders uitzonderlijke uitgaven zijn, die totaal dienen vergoed, omdat normaal mag worden verwacht dat ouders hun kinderen niet overleven (18).

Eveneens wordt aangenomen dat al de uitvaartkosten op de aansprakelijke persoon mogen worden verhaald wanneer de nalatenschap van het slachtoffer deficitair is (19).

b) Vergoeding voor het vervroegde betalen van de uitvaartkosten.

Wanneer de uitvaartkosten ten laste vallen van de nalatenschap van het slachtoffer of van de personen, die het slachtoffer normaal zouden overleven, bestaat de schade precies daarin dat deze uitgave, die vroeg of laat toch moet gedragen worden, vervroegd wordt met het overlijden van het slachtoffer. De vraag rijst nu hoe deze schade nauwkeurig kan worden begroot.

1. Vergoeding *ex aequo et bono*.

Volgens een zeer talrijke rechtspraak wordt de schade ondergaan door het vervroegde betalen van de uitvaartkosten *ex aequo et bono* begroot (20).

2. *Begroting van de schadevergoeding in verhouding met de vermoedelijke levensduur op grond van een normale interest.*

Een andere rechtspraak oordeelde, ons inziens terecht, dat de schade, gezien deze juist bestaat in het vervroegde betalen van de uitvaartkosten, dient begroot in verhouding met de vermoedelijke levensduur van het slachtoffer op grond van een normale interest (21). Het gaat inderdaad niet op een vergoeding ex aequo et bono toe te kennen wanneer een juiste berekening kan worden opgemaakt.

Voorbeeld : (22)

Gehuwde man, 32 jaar.

Begrafeniskosten : 10.000 fr.

Vermoedelijke levensduur : 37 jaar.

Kontante waarde van de begrafeniskosten betaalbaar binnen 37 jaar, rentevoet 4,5 % :

$10.000 \times 0,1962 = 1.962$ fr.

Blijft te vergoeden : $10.000 - 1.962 = 8.038$ fr.

Soms werd in het raam van deze stelling, rekening houdende met de jeugdige leeftijd van het slachtoffer, vergoeding van al de kosten toegekend (23). Deze opvatting is onhoudbaar. Immers, in de gevallen waar de uitgave vervroegd wordt dienen niet de intresten, die het uitgegeven bedrag in de loop der jaren zou opgebracht hebben, te worden vergoed, maar wel het verschil tussen de tegenwoordige uitgave en de kontante waarde van de som, betaalbaar bij het vermoedelijk tijdstip van de dood (24), ware het ongeval niet gebeurd. Aldus berekend gaat het niet op te beweren dat de te vergoeden som het werkelijk uitgegeven bedrag zal overschrijden. De kontante waarde van een kapitaal betaalbaar binnen jaren is immers niet gelijk aan nul (25).

* * *

II. Rouwkosten.

Het begraven van de dode, zo wezen we er boven op, doet zich in het maatschappelijk leven voor als een kultus, gedragen en beheerst door een geheel van gewoonten en tradities. Het zijn, zo beweerden we, ongeschreven, morele wetten van de menselijke samenleving, wier nalevering wordt beschouwd als een uiting van eerbied voor de persoonlijkheid van de overledene en wier uitvoering wordt gegarandeerd door sociale sancties van afkeur, verontwaardiging en zelfs misprijzen. Aldus wordt het dragen van rouwklederen door de weduwe, de kinderen en de ouders van het slachtoffer strikt door de traditie vereist.

Het probleem rijst nu of de kosten besteed aan rouwklederen in aanmerking komen voor schadevergoeding en hoe deze schadevergoeding moet worden begroot.

Soms weigert de rechtspraak schadevergoeding toe te kennen voor de rouwkosten, omdat, zo wordt er geargumenteed, rouwklederen andere klederen vervangen en de eisers der vergoeding aldus geen verlies ondergaan (26).

Meestal neemt de rechtspraak, ons inziens terecht, een andere houding aan. Zo is ze van oordeel dat, alhoewel rouwklederen andere klederen vervangen, er toch rekening dient gehouden met het feit dat er specifieke rouwklederen zijn enerzijds zoals b.v. de sluier, en dat de rouwtijd anderzijds voor gevolg heeft dat de andere kledingstukken niet meer van de mode zijn en hun gebruikswaarde vermindert (27).

Het Hof van Beroep van Luik is de mening toegedaan dat de noodzakelijkheid rouwklederen aan te schaffen een schade medebrengt, niet alleen omdat

deze rouwkosten onverwachte uitgaven zijn maar ook omdat ze in zekere mate althans de uitgave aan klederen doet stijgen (28).

Nog is er rechtspraak die vergoeding toekent voor het kleuren en omvormen van rouwklederen (29). Een ander vonnis stelt de schade vast op één jaar interest op de som besteed aan de aankoop van nieuwe klederen (30).

Kortom de huidige rechtspraak kent schadeloosstelling toe voor de rouwkosten. Het blijkt echter dat de begroting van deze schade nog geen definitieve structuur heeft aangenomen.

Bij het begroten der schadeloosstelling van rouwkosten moet volgens ons inziens, een onderscheid worden gemaakt :

1. Bij *aankoop van rouwklederen* dient een interest van één jaar verleend op deze uitgave ; deze klederen werden immers één jaar vervroegd aangeschaft, terwijl de aanspraakgerechtigden de oude normaal nog gedurende een jaar hadden kunnen dragen.

2. Bij *het omvormen en kleuren* van gewone klederen tot rouwklederen, moeten de kosten daaraan besteed worden vergoed.

Bij deze enigszins genuanceerde opvatting, die in sommige van de hoger vermelde beslissingen wordt naar voor gebracht, dient, zoals bij het begroten der schadeloosstelling van de uitvaartkosten rekening gehouden met de stand van de familie waartoe het slachtoffer behoorde. Zodoende zullen alleen de normale rouwkosten in rekening kunnen worden gebracht, terwijl de buitensporige zullen worden uitgesloten (zie supra pp. 5-8).

R. BLANPAIN.

Bibliografie.

1. Werken.

Bleeker N., *Schadevergoeding bij doodslag en verwonding* ; Groningen, 1888.

Esquerre, R., *L'indépendance de l'action héréditaire et de l'action personnelle* ; Montauban, 1943.

Lalou, *La responsabilité civile* ; Parijs, 1928.

Ronse, J., *De begroting der schadeloosstelling voor vermogensschade spruitend uit aantasting van lijf en leven* ; Brussel, 1952.

Aanspraak op schadeloosstelling uit onrechtmatige daad, Brussel, 1954.

Pirson, R. et De Villé A. *Traité de la responsabilité civile extra-contractuelle*, Brussel, 1935.

2. Aantekeningen en noten.

Demoulin, P., noot onder Rb. Brussel, 10-7-1943, R.G.A.R., 1946, 3876.

Mayne, noot onder H.V.B. Luik, 24-10-1950, J.T., 1951, 8.

Aantekening in Bull. Ass., 1932, 919 over « Frais Funéraires ».

* * *

(1) In sommige wetgevingen wordt uitdrukkelijk bepaald dat de begrafenis kosten tegen de aansprakelijke persoon kunnen worden verhaald. Aldus Par. 3 van het Duitse Reichshaftpflichtgesetz van 7 juni 1871 en Par. 844 van het Duits Burgerlijk Wetboek, evenals artikel 409 van het Burgerlijk Wetboek der U.R.S.S. en artikel 45, 1, van het Zwitserse Obligationenrecht. De vergoeding overtreft er echter in menig geval het werkelijke verlies. Dit toont eens te meer het voordeel aan om de juist passende herstelvergoeding aan de beoordeling van de rechter over de felten over te laten. (Ronse, J., *De begroting der schadeloosstelling voor vermogensschade spruitend uit aantasting van lijf en leven*, Brussel, 1952, p.p. 57-58).

(2) Rb. Brussel, 24-12-1892, P.P., 1893, n° 290 ; Rb. Charleroi, 19-5-1905, Pas., 1905, 3, 277 ; Rb. Brussel, 19-11-1912, P.P., 1913, n° 506 ; H.V.B. Luik, 12-2-1943, Bull., Ass., 1943,

203: het Hof was de mening toegedaan dat de uitvaartkosten van een persoon van 57 jaar een last zijn van zijn nalatenschap, en geen schade medebrengen.

(3) Corr. Bergen, 15-2-1932, R.G.A.R., 1933, 1136; Corr. Hoei, 11-6-1932, R.G.A.R., 1933, 1101; H.V.B. Luik, 28-6-1933, R.G.A.R., 1935, 1799; Rb. Leuven, 20-2-1935, B.J., 1936, 248.

(4) Lalou, *La responsabilité civile*, Parijs, 1928, n° 187, p. 122; Pison et Devillé, *Traité de la responsabilité civile extra-contractuelle*, Brussel, 1935, dl. 1, p. 503; Ronse J., *De begroting der schadeloosstelling*, Brussel, 1952, p. 54.

(5) H.V.B. Brussel, 9-4-1930, R.G.A.R., 1931, 745; Corr. Luik, 8-7-1931, R.G.A.R., 1932, 949; H.V.B. Brussel, 20-5-1931, R.G.A.R., 1935, 1929; Corr. Doornik, 29-11-1932, R.G.A.R., 1934, 1565; Corr. Brussel, 11-5-1932, Bull. Ass., 1932, 1047; H.V.B. Brussel, 6-12-1932, Pas., 1934, 2, 26; Rb. Dendermonde, 15-4-1932, Bull. Ass., 1932, 755; Corr. Luik, 9-1-1933, R.G.A.R., 1934, 1573; Corr. Bergen, 5-12-1933, R.G.A.R., 1934, 1451; Corr. Luik, 9-1-1933, Bull. Ass., 1933, 168; Rb. Brussel, 18-11-1933, Bull. Ass., 1934, 480; Corr. Brussel, 13-7-1933, Bull. Ass., 1933, 534; Corr. Brussel, 27-1-1934, Bull. Ass., 1935, 1147; Corr. Brussel, 16-3-1934, Bull. Ass., 1935, 1153; Rb. Namen, 11-7-1934, R.G.A.R., 1934, 1594; H.V.B. Brussel, 22-11-1935, R.G.A.R., 1935, 1728; H.V.B. Brussel, 12-1-1935, R.G.A.R., 1936, 2016; H.V.B. Brussel, 16-11-1939, R.G.A.R., 1930, 561; Corr. Bergen, 25-11-1940, Bull. Ass., 1942, 702; Rb. Brussel, 10-3-1942, Bull. Ass., 1942, 329; Rb. Brussel, 10-7-1943, R.G.A.R., 1946, 3876; Rb. Brussel, 9-6-1945, Bull. Ass., 1945, 279; H.V.B. Brussel, 5-11-1947, R.G.A.R., 1947, 4169; Corr. Dinant, 25-11-1948, Bull. Ass., 1949, 363; Corr. Oudenaarde, 4-6-1948, bevestigd door H.V.B. Gent, 21-11-1949, Bull. Ass., 1950, 444; Rb. Luik, 14-2-1949, Bull. Ass., 1949, 511; Rb. Nijvel, 12-12-1949, Bull. Ass., 1950, 95; Corr. Oudenaarde, 3-6-1949, R.W., 1949-1950, 721; Rb. Dinant, 1-4-1950, Bull. Ass., 1950, 430; Rb. Luik, 4-4-1950, Bull. Ass., 1950, 833; Corr. Dinant, 19-12-1950, Bull. Ass., 1950, 839; H.V.B. Gent, 3-6-1952, Bull. Ass., 1953, 275; H.V.B. Brussel, 3-6-1952, Bull. Ass., 1953, 92; H.V.B. Gent, 14-7-1952, Bull. Ass., 1953, 275; Corr. Gent, 5-7-1953, Bull. Ass., 1954, 95; H.V.B. Luik, 14-7-1953, Bull. Ass., 1954, 102; H.V.B. Luik, 26-1-1954, Bull. Ass., 1954, 252; Rb. Verviers, 13-7-1954, Bull. Ass., 1955, 78.

(6) Rb. Dendermonde, 15-4-1932, Bull. Ass., 1932, 755; Corr. Brussel, 5-7-1933, Bull. Ass., 1933, 645; Corr. Bergen, 25-11-1940, Bull. Ass., 1942, 702; Rb. Brussel, 14-7-1952, Bull. Ass., 1953, 100; Rb. Brussel, 14-7-1952, R.G.A.R., 1954, 5288.

(7) Rb. Brussel, 14-7-1952, R.G.A.R., 1954, 5288.

(8) Ronse J., *De begroting der schadeloosstelling*, Brussel, 1952, p. 58.

(9) Ronse J., o.c., p. 58-59.

(10) Rb. Kortrijk, 25-6-1948, R.W., 1948-49, 1174.

(11) Rb. Gent, 4-1-1950, R.W., 1950-51, 143; H.V.B. Gent, 21-5-1951, R.W., 1951-52, 1070. Door hetzelfde Hof (31-5-1951, R.W., 1950-1951, 1573) werden de kosten ten bedrage van 14.490,10 fr., in acht nemende de sociale toestand van het slachtoffer, handelaar in veevoeders, als normaal beschouwd.

(12) Rb. Kortrijk, 25-6-1948, R.W., 1948-49, 1147.

(13) Corr. Luik, 15-1-1947, R.G.A.R., 1948, 4185.

(14) Corr. Dinant, 14-7-1938, Bull. Ass., 1938, 595; H.V.B. Luik, 12-7-1939, R.G.A.R., 1940, 3269.

(15) H.V.B. Gent, 14-7-1952, Bull. Ass., 1953, 275; Rb. Verviers, 13-7-1954, Bull. Ass., 1955, 78; kende slechts gedeeltde van de kosten toe omdat ze ook ten voordele van 2 andere overledenen strekken.

(16) Rb. Verviers, o.c., H.V.B. Luik, 16-3-1953, Bull. Ass., 1953, 767.

(17) Rb. Brussel, 1-7-1926, Rev.Ac.Tr., 1927, 233; H.V.B. Luik, 18-1-1938, R.G.A.R., 1938, 2667; H.V.B. Luik, 12-7-1939, R.G.A.R., 1940, 3269; H.V.B. Luik, 7-4-1939, R.G.A.R., 1941, 3461; Corr. Hasselt, 25-1-1941, Bull. Ass., 1941, 408; Rb. Luik, 18-11-1943, Bull. Ass., 1944, 140; Corr. Hasselt, 1-6-1948, R.W., 1948-49, 685; Rb. Kortrijk, 25-6-1948, R.W., 1948-49, 1174; Corr. Tongeren, 21-6-1949, R.W., 1949-1950, 84; Rb. Gent, 4-1-1950, R.W., 1950-51, 134, en H.V.B. Gent, 21-5-1951, R.W., 1951-52, 1070.

(18) Rb. Brussel, 1-7-1926, Rev.Ac.Tr., 1927, 233.

(19) H.V.B. Luik, 13-1-1938, R.G.A.R., 1938, 2630.

(20) H.V.B. Brussel, 16-11-1929, R.G.A.R., 1930, 561; H.V.B. Brussel, 20-5-1931, R.G.A.R., 1935, 1729; Rb. Dendermonde, 15-4-1932, Bull. Ass., 1932, 755; Corr. Luik, 9-1-1933, R.G.A.R., 1934, 1573; Corr. Brussel, 27-1-1934, Bull. Ass., 1935, 1147; Corr. Brussel, 16-3-1934, Bull. Ass., 1935, 1153; H.V.B. Brussel, 22-1-1935, R.G.A.R., 1935, 1728; H.V.B. Brussel, 12-1-1935, R.G.A.R., 1936, 2019; Corr. Bergen, 25-11-1940, Bull. Ass., 1942, 702; H.V.B. Gent, 20-5-1943, Bull. Ass., 1943, 502; H.V.B. Brussel, 2-3-1948, Bull. Ass., 1948, 300; Corr. Dinant, 25-11-1948, Bull. Ass., 1949, 363; Rb. Luik, 14-2-1949, Bull. Ass., 1949, 511; H.V.B. Gent, 21-11-1949, Bull. Ass., 1950, 444; H.V.B. Luik, 13-3-1950, Bull. Ass., 1950, 464; Rb. Luik, 4-4-1950, Bull. Ass., 1950, 833; Corr. Oudenaarde, 3-6-1949, R.W., 1948-49, 685; H.V.B. Luik, 8-11-1951, Bull. Ass., 1952, 118; Rb. Brussel, 14-7-1952, Bull. Ass., 1953, 100; H.V.B. Gent, 14-7-1953, Bull. Ass., 1953, 275; Corr. Luik, 20-5-1953, bevestigd door H.V.B. Luik, 14-7-1953, Bull. Ass., 1954, 102; H.V.B. Luik, 26-1-1954, Bull. Ass., 1954, 252; Rb. Verviers, 13-7-1954, Bull. Ass., 1955, 78.

(21) H.V.B. Brussel, 9-4-1930, R.G.A.R., 1931, 745; Corr. Luik, 8-7-1931, R.G.A.R., 1932, 949 (5 %); Corr. Doornik, 29-11-1932, R.G.A.R., 1934, 1565 (5 %); Rb. Brussel, 18-11-1933, Bull. Ass., 1934, 480 (5 %); Corr. Brussel, 13-7-1933, Bull. Ass., 1933, 534 (5 %); H.V.B. Brussel, 5-11-1947, R.G.A.R., 1947, 4169 (4 %); Corr. Bergen, 6-3-1952, bevestigd door H.V.B. Brussel, 3-6-1952, Bull. Ass., 1952, 92 (4 1/5 %); Rb. Nijvel, 12-12-1949, Bull. Ass., 1950, 95 (4 %); Rb. Dinant, 1-4-1950, Bull. Ass., 1950, 430 (4 1/2 %).

(22) Overgenomen van Ronse J., o.c., p. 56.

(23) Corr. Hoei, 29-3-1941, Bull. Ass., 1943, 459; Corr. Luik, 28-4-1955, R.G.A.R., 1955, 5579.

(24) De rechtspraak is het er hoegenaamd niet over eens welke levensduurtabelen voor de begroting van dergelijke schade moeten worden aangewend. We willen hier op deze kwestie niet ingaan. Maar het komt ons in ieder geval voor dat deze tabel de voorkeur moet genieten, die rekening houdt met de huidige stand der belgische bevolking en met de voortdurende stijging van de gemiddelde levensduur. In die zin zijn de levensduurtabelen van 1946-1949, opgemaakt door de Heer Dillaerts, Hoofdstatisticus van het Nationaal Instituut voor Statistiek, zeker het meest te waarderen (zie Ronse J., *De begroting der schadeloosstelling*, Brussel, 1952, pp. 27-30).

(25) Ronse J., o.c., pp. 56-57.

(26) Corr. Dinant, 14-7-1938, Bull. Ass., 1938, 595; Corr. Bergen, 15-2-1932, R.G.A.R., 1933, 1136; Rb. Brussel, 18-11-1933, Bull. Ass., 1934, 480; Corr. Brussel, 27-1-1934, Bull. Ass., 1935, 1147; H.V.B. Brussel 22-1-1935, R.G.A.R., 1935, 1728; Rb. Luik, 4-4-1950, Bull. Ass., 1950, 833.

(27) Rb. Brussel, 10-3-1942, Bull. Ass., 1942, 329; (1.000 fr.).

(28) H.V.B. Luik, 26-1-1954, Bull. Ass., 1954, 252 (1.000 fr.); Andere beslissingen kenden eveneens schadevergoeding toe: Corr. Kortrijk, 29-11-1932, R.G.A.R., 1934, 1565; H.V.B. Brussel, 2-3-1948, Bull. Ass., 1948, 300; H.V.B. Luik, 24-10-1950, Bull. Ass., 1951, 399 (aan de moeder 5.325 fr.); Corr. Brussel, 18-9-1950, Bull. Ass., 1951, 253 (5.000 fr. aan de weduwe en aan de dochter); H.V.B. Luik, 15-5-1951, Bull. Ass., 1951, 436 (4.000 fr. aan de weduwe); H.V.B. Gent, 14-7-1952, Bull. Ass., 1953, 275; H.V.B. Luik, 14-7-1953, Bull. Ass., 1954, 102; H.V.B. Luik, 8-11-1951, Bull. Ass., 1952, 110; Corr. Luik, 28-4-1955, R.G.A.R., 1955, 5579 (3.750 fr.).

(29) Corr. Brussel, 21-4-1937, R.G.A.R., 1937, 2467; Corr. Luik, 1-4-1950, Bull. Ass., 1950, 824 (1.000 fr.); Rb. Verviers, 13-7-1954, Bull. Ass., 1955, 78 (2.145 fr.).

(30) Corr. Dinant, 25-11-1948, R.G.A.R., 1951, 4741 (150 fr.).

RECHTSPRAAK

HOF VAN CASSATIE

1e Kamer. — 3 mei 1956.

Eerste Voorzitter: M. Wouters.

Raadsheer-Verslaggever: M. Piret.

Procureur-Generaal: M. Hayoit de Termicourt.

Advocaten: Mrs. Van Rijn en De Bruyn.

Hypotheek. — Derden « die zonder bedrog hebben gecontracteerd » in de zin van artikel 1, Hypotheekwet.

Krachtens artikel 1 van de Hypotheekwet van 16 december 1851 kunnen de akten, houdende overdracht van zakelijke onroerende goederen, zolang zij niet zijn overgeschreven, niet worden tegenge-

worpen aan derden, die zonder bedrog mochten hebben gecontracteerd.

Derden die zonder bedrog gecontracteerd hebben, zijn zij die de niet overgeschreven akte niet gekend hebben.

Wanneer de hypotheeknemer niet kennis had van een mondelinge koopovereenkomst tussen de eigenaar van het goed als verkoper en een derde als koper, doch slechts van diens aanspraken op de eigendom van het onroerend goed, mag daaruit niet worden afgeleid, dat de hypotheeknemer heeft gecontracteerd met « bedrog » en dat de vervreemding van het goed aan hem kan worden tegengeworpen.

Banque de la Société Générale de Belgique
t/ Dumeunier.

Gelet op het bestreden arrest, de 17 mei 1955 gezezen door het Hof van Beroep te Brussel;

Overwegende dat uit de aan het Hof overgelegde stukken blijkt dat aanlegster, op 20 december 1951, aan dame 't Kindt een krediet geopend heeft, dat door een hypotheek op een te St-Lambrechts-Woluwe gelegen onroerend goed gewaarborgd was;

Dat gezegd onroerend goed volgens de vermeldingen van de registers van de bewaring der hypotheeken, aan dame 't Kindt toebehoorde;

Dat, toen aanlegster, die wegens de niet-betaling van de door dame 't Kindt verschuldigde sommen, tot de verkoop bij dadelijke u'twinning van het met hypotheek bezwaard onroerend goed wilde doen overgaan, verweerder Dumeunier zich tegen het bezoek van dit onroerend goed verzette, om reden dat hij er eigenaar van was ten gevolge van een vervreemding welke in december 1945 mondeling in zijn voordeel geschiedde en die, naar hij beweerde, door aanlegster reeds vóór 20 december 1951 gekend was, en tegen deze laatste, dienvolgens, kon ingeroepen worden;

Overwegende dat aanlegster die verweerder gedagvaard had om zich te horen macht'gen het onroerend goed te bezoeken en te doen bezoeken, en om verweerder tot schadevergoeding te horen veroordelen, van haar vordering door het bestreden arrest werd afgewezen;

Over het tweede middel, schending van de artikelen 1 der hypotheekaire wet van 16 december 1851, (gewijzigd door artikel 4 der wet van 8 juli 1924) en 97 der Grondwet,

doordat het bestreden arrest, na vastgesteld te hebben dat op het ogenblik waarop haar rechten ten opzichte van de weduwe 't Kindt zijn ontstaan, aanlegster een « onzekere kennis » had van de mondeling, niet overgeschreven vervreemding aan verweerder toegestaan, en gerechtigd was om aan haar juistheid te twijfelen, nochtans beslist dat zij op geldige wijze het gebrek van overschrijving van de beweerde akte niet meer kan aanvoeren daar die « onzekere » kennis « ernstig » was, aldus door aanlegster zelf aangezien en na het verlijden van de hypotheekakte juist werd bevonden, dan wanneer de akten onder de levenden waarbij zakelijke onroerende rechten andere dan voorrechten en hypotheeken overgedragen of aangewezen worden aan de derden die zonder bedrog zouden gecontracteerd hebben, niet kunnen tegengesteld worden zolang die akten voluit niet overgeschreven werden in een daartoe bestemd register, ten kantore van de bewaring der hypotheeken binnen welks arrondissement de goederen zijn gelegen, en dat « de derden » die zonder bedrog zouden gecontracteerd hebben, degenen zijn die, wanneer hun rechten tot stand kwamen, geen kennis hadden van de niet overgeschreven titel welke tegen hen gesteld is, daar deze kennis bestaat of niet, en niet vatbaar is voor trappen in de zekerheid, waaruit volgt dat een « onzekere » zelfs « ernstige » kennis niet volstaat om de derden te beletten zich op het gebrek van overschrijving van de titel te beroepen indien zij gerechtigd zijn om over deze laatste te twijfelen en dat welke omstandigheid ook, gebeurd na de totstandkoming der rechten van die derden en welke « a posteriori » de werkelijkheid van een titel bewijst waarvan de derden slechts « een onzekere » kennis hadden, zonder invloed is op de niet-tegenstelbaarheid van de niet-overgeschreven titel;

Overwegende dat krachtens artikel 1 der hypotheekaire wet van 16 december 1851, de akten inhoudende overdracht van zakelijke onroerende goederen tegen derden niet kunnen ingebracht worden tot wanneer zij overgeschreven zijn geweest;

Overwegende dat uit de vermeldingen van het bestreden arrest blijkt, dat de aangevoerde mondelinge vervreemding niet overgeschreven was toen dame 't Kindt op het vervreemd goed, de 20 december 1951, ten voordele van aanlegster hypotheek vestigde;

Overwegende, echter, dat de niet overgeschreven akte slechts aan derden die zonder bedrog gecontracteerd hebben, dit wil zeggen die de niet overgeschreven akte niet gekend hebben, niet kan tegengesteld worden; dat verweerder vóór de rechter over de grond staande hield dat aanlegster bij de vestiging van de hypotheek, niet van goeder trouw was, daar zij kennis had van de mondelinge vervreemding van december 1945;

Overwegende dat de rechter over de grond erop wijst, dat aanlegster bij de vestiging van de hypotheek een ernstige alhoewel onzekere kennis had van de vervreemding aan verweerder in december 1945 door de weduwe 't Kindt mondeling toegestaan;

Overwegende nochtans dat uit de vergelijking van deze verklaring met haar verband blijkt, dat hetgeen waarvan aanlegster kennis had niet de mondelinge verkoopovereenkomst van december 1945 was, doch verweerders aanspraken op de eigendom van het onroerend goed waarop hypotheek ging gevestigd worden;

Overwegende dat het Hof van Beroep uit de enkele kennis door aanlegster van verweerders aanspraken, overigens door de weduwe 't Kindt toen tegengesproken, niet mocht afleiden dat aanlegster gecontracteerd met « bedrog » had, in de zin van die term zoals bepaald bij artikel 1 van de hypotheekaire wet, en dat de aangevoerde vervreemding tegen haar kon ingeroepen worden;

Dat het middel gegrond is;

Om die redenen :

Verbreekt het bestreden arrest;

Beveelt dat melding van onderhavig arrest zal gemaakt worden op de kant van de vernietigde beslissing;

Veroordeelt verweerder tot de kosten;

Verwijst de zaak naar het Hof van Beroep te Luik.

HOF VAN CASSATIE

2e Kamer. — 23 april 1956.

Voorzitter: M. Fettweis.

Raadsheer-Verslaggever: M. Giroul.

Eerste Advocaat-Generaal: M. Janssens de Bisthoven.

Wegverkeer. — Betekenis van het woord « stilstand » in artikel 17, lid 2 van het Verkeersreglement.

Artikel 2/20° van het Verkeersreglement geeft niet de betekenis aan, die het woord « stilstand » in dit reglement heeft, doch omschrijft de betekenis van de uitdrukking « stilstaand voertuig » dat in artikel 17, lid 2, niet is gebruikt. Deze laatste bepaling impliceert evenmin voor haar uitlegging het gebruiken van artikel 2/20°, hetwelk een staat of een zienswijze van een voertuig beschouwt, terwijl artikel 17, lid 2, op de rijwijze van een bestuurder betrekking heeft, in zover hij na een stilstand opnieuw aanzet.

Hieruit volgt dat, bij gebreke van een omschrijving in de wet van het in artikel 17, lid 2 van het Verkeersreglement gebruikte woord « stilstand » dit woord in deze bepaling zijn gebruikelijke betekenis heeft en bijgevolg de handeling stilhouden betekent, d.w.z.: gedurende welke tijdruimte ook zonder inaanmerkingneming van duur tot stilstand komen.

Door te beslissen dat artikel 17 van het Verkeersreglement niet van toepassing is op een bestuurder, die zijn voertuig « een ogenblik tot stilstand heeft gebracht », heeft het bestreden vonnis derhalve van die bepaling een uitlegging gegeven, welke niet overeenkomstig de wet is.

Meergemeld artikel 17 legt aan de weggebruiker, die zijn voertuig doet stoppen, een verplichting op van algemene toepassing, die onafhankelijk is o.m. van de reden, waarom die bestuurder stilgehouden heeft en van de duur van de stilstand; dienvolgens moet de bestuurder, die na een stilstand opnieuw aanzet, de in beweging zijnde weggebruikers laten voorgaan, zelfs indien hij zonder die stilstand verkeersvoorrang had genoten.

Pichon en Philippart t/ Buffet.

Gelet op het bestreden vonnis, op 22 oktober 1955 in hoger beroep gewezen door de Correctionele Rechtbank te Namen;

Overwegende dat aanlegger Philippart, die als burgerlijk verantwoordelijke zonder kosten buiten de zaak is gesteld geworden, geen belang erbij heeft zich in die hoedanigheid tegen het bestreden vonnis te voorzien;

Overwegende dat aanlegger als dagende partij zonder hoedanigheid is om zich te voorzien tegen de beslissing van vrijspraak van Buffet, gewezen over de publieke vordering welke hij door rechtstreekse dagvaarding bij het strafgerecht aanhangig had gemaakt;

Dat de voorziening van aanlegger Philippart in die perken niet ontvankelijk is;

Over het eerste middel, schending van de artikelen 16-1, 16-2 en 17 van het koninklijk besluit van 8 april 1954, houdende algemeen reglement op de politie van het wegverkeer,

doordat de Correctionele Rechtbank te Namen door haar vonnis een in de tekst niet bepaald onderscheid gemaakt heeft tussen het voertuig, dat momenteel stopt en de stilstand van een wagen, daar de Rechtbank ten onrechte beweert dat artikel 17 aan elke weggebruiker oplegt de andere weggebruikers alleen dan te laten voorgaan wanneer hij na een stilstand opnieuw aanzet en niet na momenteel gestopt te hebben; dan wanneer de Rechtbank te Namen aldus de reglementtekst, in onderhavige memorie aangeduid, geschonden heeft;

I. Aangaande de voorziening van Pichon, beklagde:

Overwegende dat het vonnis, om aanlegger te veroordelen ter zake van het overtreden van artikel 16 van de Wegcode, door na te laten Buffet, die op een hoofdweg reed, te laten voorgaan, zijn beslissing hierop steunt, dat Buffet, door zijn voertuig « een ogenblik tot stilstand te brengen », niet stilgehouden heeft naar de zin van artikel 17 van de Wegcode,

en dienvolgens geen verplichting had Pichon te laten voorgaan;

Overwegende dat artikel 2, 20°, van de Wegcode de betekenis niet aangeeft welke het woord « stilstand » in bewuste code heeft, doch de betekenis van de uitdrukking « stilstaand voertuig » omschrijft, welke in artikel 17, lid 2, niet gebruikt is; dat deze laatste bepaling evenmin voor haar uitlegging het gebruiken impliceert van artikel 2, 20°, hetwelk een staat of een zienswijze van een voertuig beschouwt, dan wanneer artikel 17, lid 2, op de rijwijze van een bestuurder betrekking heeft, in zover hij na een stilstand opnieuw aanzet;

Dat hieruit volgt dat, bij gebreke aan een omschrijving in de wet van het in artikel 17, lid 2, van de Wegcode gebruikte woord « stilstand », dit woord in die bepaling zijn gebruikelijke betekenis heeft en bijgevolg de handeling stil te houden betekent, dit wil zeggen gedurende welke tijdruimte ook, zonder inaanmerkingneming van duur, tot stilstand te komen;

Dat derhalve het bestreden vonnis, door te beslissen dat artikel 17 van de Wegcode niet van toepassing is op een bestuurder die zijn voertuig « een ogenblik tot stilstand heeft gebracht », van die bepaling een uitlegging heeft verstrekt welke niet overeenkomstig de wet is;

Overwegende dat meergemeld artikel 17 aan de weggebruiker, die zijn voertuig doet stoppen een verplichting van algemene toepassing oplegt, die onafhankelijk is onder meer van de reden waarom die bestuurder stilgehouden heeft en van de duur van die stilstand; dat dienvolgens de bestuurder die na een stilstand opnieuw aanzet, de in beweging zijnde weggebruikers moet laten voorgaan, zelfs indien hij zonder die stilstand verkeersvoorrang had genoten;

Waaruit volgt dat het bestreden vonnis, door aanlegger te veroordelen wijl hij Buffet, die op de hoofdweg reed, niet heeft laten voorgaan, om de reden dat Buffet niet behoefde de door artikel 17 gestelde verplichting in acht te nemen, het bestreden vonnis de artikelen 16 en 17 van de Wegcode, in het middel aangeduid, geschonden heeft;

II. Aangaande de voorziening door aanlegger Philippart als burgerlijke partij ingesteld:

Overwegende dat, waar het de vordering der burgerlijke partij, gesteund op de inbreuk op artikel 17 van de Wegcode die aan Buffet ten laste gelegd is, verwerpt en dit om de reden dat Buffet voormelde bepaling niet overtreden heeft wijl hij zijn voertuig maar een ogenblik doen stoppen had, het bestreden vonnis, zoals gereleveerd is in het antwoord op de voorziening van Pichon gegeven, artikel 17 van de Wegcode geschonden heeft; dat het middel gegrond is;

Om die redenen:

En zonder acht te slaan op het tweede middel hetwelk geen uitgebreidere verbreking ten doel heeft,

Verbreekt het bestreden arrest doch enkel in zover het, op de tegen Pichon gerichte publieke vordering, ten laste van deze veroordelingen valt en in zover het beslist over de door de burgerlijke partij tegen Buffet ingestelde vordering;

Beveelt dat melding van onderhavig arrest zal gemaakt worden op de kant van de gedeeltelijk vernietigde beslissing;

Veroordeelt verweerder Buffet tot de helft der kosten, terwijl de wederhelft de Staat ten laste blijft;

Verwijst de aldus beperkte zaak naar de Correctionele Rechtbank te Dinant, in hoger beroep uitspraak doende.

RAAD VAN STATE

3e Kamer. — 15 februari 1957.

Zetel : M.M. Devaux, voorzitter; Somerhausen, verslaggever, en De Bock.

Auditoraat : M. Hoeffler.

Advocaten : Mrs Cambier en Piron.

1. **Burgerlijke en individuele rechten. — Eigendomsrecht. — Onteigening ten algemene nutte** (1 tot 5).
2. **Stedebouw. — Opmaken van de plannen van aanleg** (1).
3. **Administratieve akten. — Bekendmaking** (1).
4. **Rechtspleging. — Verzoekschrift. — Termijnen. — Aanvang** (1).
5. **Raad van State. — Geschil nietigverklaring. — Bevoegdheid. — Aangevoerd middel** (2).
6. **Gemeenten. — Aannemingen en contracten** (3 tot 5).
7. **Raad van State. — Geschil nietigverklaring. — Bevoegdheid. — Akten der administratieve overheden** (3).
8. **Administratieve akten. — Geldigheid. — Afwending van macht** (5).

1. *De termijn van beroep tot vernietiging van het Koninklijk Besluit dat een plan van aanleg goedkeurt, gaat in de dag van het neerleggen van dit plan ten gemeentehuize, hetgeen de administratieve procedure afsluit, en niet de dag van de kennisgeving ervan aan de eigenaars wier goederen dienen onteigend te worden. Deze kennisgeving heeft enkel tot gevolg de rechterlijke procedure te openen.*
2. *De gewone rechtbanken zijn alleen bevoegd om te oordelen of de administratieve procedure, welke de rechterlijke instantie van onteigening voorafgaat, regelmatig is verricht.*

Tegen de beraadslaging waarbij de gemeenteraad ter uitvoering van het Koninklijk Besluit dat de spoed van de onteigening heeft vastgesteld, beslist de onteigening te verwezenlijken, kan derhalve het middel niet worden aangevoerd volgens hetwelk de door de beraadslaging ingeroepen spoed klaarblijkelijk niet aan de werkelijkheid beantwoordt.

3. *De Raad van State is bevoegd om kennis te nemen van een beroep tot vernietiging van de beslissing waarbij de gemeenteraad een ontwerp van overeenkomst tussen de gemeente en de Staat goedkeurt.*
4. *Bij onstentenis van een Koninklijk Besluit dat een openbaar park door de gemeente aangelegd op de onteigende goederen in de grote wegen opneemt, heeft de overeenkomst waarbij de gemeente zich verbindt de nodige percelen van dit park voor de omlegging van een staatsbaan af te staan aan de Staat, niet tot gevolg dat de bestemming van de onteigende goederen wordt gewijzigd.*
5. *De overheid wendt haar macht af wanneer zij hiervan gebruik maakt voor een doel dat met het openbaar belang niets te maken heeft. Het gemeentebelang, waarover de gemeenteraad luidens artikel 75*

van de gemeentewet beslist, vormt geen tegenstelling met het algemeen belang waarover de Koning oordeelt.

De gemeenteraad heeft de hem bij artikel 75 van de gemeentewet opgedragen bevoegdheid niet afgewend wanneer hij zijn goedkeuring heeft gehecht aan een overeenkomst tot regeling van de wijze waarop de Staat de gemeente financieel zou steunen in de onderstelling dat de Koning de hem in de wet van 9 augustus 1948 opgedragen bevoegdheid mocht gebruiken om gemeentewegen ten voordele van staatswegen in te krimpen.

Ferreir en Biot t/ stad Charleroi en Belgische Staat (Minister van Openbare Werken en Wederopbouw).

Gezien het op 5 maart 1955 ingediende verzoekschrift, waarbij Eva Ferrier, weduwe Edouard Biot, en Lucien Biot, de vernietiging eisen van :

- 1) het besluit van de Regent van 20 januari 1950 tot goedkeuring van het bijzonder plan van aanleg voor de wijk « Manège » te Charleroi en te Dampremy;
- 3) het koninklijk besluit van 14 augustus 1951 tot gedeeltelijke herziening van het bij besluit van de Regent van 20 januari 1950 goedgekeurde bijzonder die weg ontwerpt, deel zal uitmaken van het openbaar plan;
- 3) het koninklijk besluit van 22 september 1953 tot gedeeltelijke herziening van het bij besluit van de Regent van 20 januari 1950 goedgekeurde bijzonder plan van aanleg;
- 4) de beslissing van 5 juli 1954 waarbij de gemeenteraad van de stad Charleroi besluit over te gaan tot onteigening van verscheidene onroerende goederen, onteigeningen door de stad Charleroi te verrichten voor rekening van de Staat ingevolge een tussen de stad en de Staat afgesloten overeenkomst;

Ten aanzien van de drie bestreden besluiten :

Overwegende dat de besluitwet van 2 december 1946, waarop de drie bestreden besluiten steunen, een bijzondere regeling inzake bekendmaking heeft voorgeschreven : van de koninklijke besluiten tot goedkeuring van aanlegplannen wordt een uittreksel bekendgemaakt zodat het publiek wordt verwittigd dat een plan is goedgekeurd; dit plan wordt dan ten gemeentehuize neergelegd, waar eenieder daarvan inzage kan krijgen, tenslotte stelt artikel 17 de verbindende kracht van het koninklijk besluit afhankelijk van die neerlegging;

Overwegende dat de goedgekeurde plannen in de onderhavige zaak op 11 februari 1950, 18 september 1951 en 16 oktober 1953 zijn neergelegd; dat het verzoekschrift dus te laat is ingediend, in zover het strekt tot nietigverklaring van de drie besluiten tot goedkeuring van die plannen; dat de verzoekers vergeefs aanvoeren dat de onteigeningen waartoe deze besluiten machtigen, overeenkomstig de wet van 3 januari 1934 moeten plaats hebben en dat de besluiten tot machtiging van onteigeningen volgens deze wet eerst na voorafgaande kennisgeving uitwerking kunnen hebben; dat de door artikel 3 van de wet van 3 januari 1934 voorgeschreven kennisgeving wordt gedaan door deurwaardersexploot met dagvaarding om op de onteigende plaatsen voor de vrederechter te verschijnen; dat deze kennisgeving de administratieve procedure niet afsluit maar de rechterlijke procedure opent en dus niet als vertrekpunt geldt voor de verjaringstermijn bepaald in artikel 21 van de wet houdende instelling van een Raad van State;

Ten aanzien van de gemeenteraadsbeslissing:

Overwegende dat de gemeenteraad van Charleroi op 5 juli 1954 twee afzonderlijke beslissingen heeft genomen, de eerste tot onteigening wegens algemeen nut van onroerende goederen die aan de verzoekers en aan andere eigenaars toebehoren, de tweede tot goedkeuring van een ontwerp van overeenkomst tussen de stad en de Staat;

Overwegende dat de verzoekers aanvoeren dat de eerste van beide beslissingen met machtsoverschrijding is genomen, daar de voorgewende spoed klaarblijkelijk niet aan de werkelijkheid beantwoordt;

Overwegende dat de bestreden beslissing eerst vaststelt dat de inbezitneming van de aldaar genoemde onroerende goederen dringend is, daarna besluit, overeenkomstig de procedure van de wet van 3 januari 1934, de onteigening van deze goederen tegen de eigenaars te vorderen en tevens het college van burgemeester en schepenen machtigt om daartoe in rechte op te treden; dat het koninklijk besluit van 22 september 1953 tot goedkeuring van het herziene plan van aanleg vaststelt dat «de ontworpen werken van die aard zijn dat er werklozen kunnen worden door tewerkgesteld, en het dienvolgens volstrekt noodzakelijk is, onverwijld bezit te kunnen nemen van de voorziene percelen»; dat het in artikel 3 bepaalt dat de onteigeningen zullen mogen verwezenlijkt worden overeenkomstig de procedure bepaald bij de wet van 3 januari 1934; dat de gemeenteraad in de bestreden beslissing niet anders doet dan het koninklijk besluit, dat de spoed heeft vastgesteld, toe te passen; dat alleen de rechtbanken bevoegd zijn om te oordelen of de aan de rechterlijke instantie voorafgaande administratieve procedure regelmatig is verricht; dat het middel niet in aanmerking komt;

Overwegende dat de tweede tegenpartij betoogt dat de Raad van State onbevoegd is om de overeenkomst tussen de stad en de Staat te vernietigen;

Overwegende dat het beroep niet strekt tot nietigverklaring van de overeenkomst die op 5 januari 1955 tussen de stad Charleroi en de Belgische Staat tot stand is gekomen, maar wel tot nietigverklaring van de beslissing van 5 juli 1954 waarbij de gemeenteraad van Charleroi het ontwerp van overeenkomst met de Staat heeft goedgekeurd; dat deze beslissing een akte van een administratieve overheid is, die op grond van artikel 9 van de wet van 23 december 1946 houdende instelling van een Raad van State kan worden vernietigd; dat de exceptie van onbevoegdheid niet in aanmerking komt;

Overwegende dat de tweede partij voorts betoogt dat het verzoekschrift niet ontvankelijk is omdat de Minister van Financiën niet in het geding is betrokken, hoewel hij de overeenkomst samen met de Minister van Openbare Werken heeft ondertekend;

Overwegende dat de bestreden beslissing door de gemeenteraad van Charleroi is genomen; dat het verzoekschrift ontvankelijk is;

Overwegende dat de verzoekers betogen dat de beslissing van de gemeenteraad van Charleroi tot goedkeuring van het ontwerp van overeenkomst met machtsoverschrijding is genomen, omdat de stad zich volgens de ontworpen overeenkomst verbindt, de onroerende goederen van de verzoekers voor rekening van de Staat te onteigenen en deze overeenkomst dus een delegatie van bevoegdheid vanwege de Staat aan de stad inhoudt;

Overwegende dat de onroerende goederen van de verzoekers, volgens het bij koninklijk besluit van 22 september 1953 goedgekeurde, herziene plan, door de stad mogen worden onteigend en opgenomen in het

stadswegen-net; dat de stad zich in de overeenkomst verbindt, op de onteigende percelen een openbaar park aan te leggen en het als zodanig te onderhouden; dat de verbintenis, welke de stad op zich neemt, een erfdienstbaarheid ten nutte van de aanpalende staatsweg wordt genoemd; dat de Staat zich verbindt om het bedrag van de uitgaven die de stad aan de onteigening van de eigendommen voor de aanleg van het park werkelijk besteedt, in twee jaarlijkse bedragen terug te betalen;

Overwegende dat, al bestaat er geen erfdienstbaarheid op de stadswegen ten behoeve van de staatswegen, uit deze uitdrukking blijkt dat het openbaar park in het domein van de gemeente zal blijven en dat de overeenkomst alleen tot doel heeft, de stad een staats-subsidie voor de aanleg en het behoud van het openbaar park te verlenen;

Overwegende dat de stad zich weliswaar in de overeenkomst heeft verbonden «alle nodige gronden voor de omlegging van de baan n° 5... en voor de aanleg van het kruispunt «du Viaduc» aan de Belgische Staat af te staan»; dat de verzoekers hieruit afleiden dat hun onroerende goederen dus in feite zullen worden onteigend om, in tegenstelling tot het bepaalde in het goedgekeurde aanlegplan, deel uit te maken van de grote wegen; dat de stad hierop antwoordt, dat de omlegging van de baan n° 5 en de aanleg van het kruispunt «du Viaduc» niet opgenomen zijn in het door de Koning goedgekeurde aanlegplan; dat de wijziging aan de grote wegen, waarvan sprake is in de overeenkomst, tot nog toe door de Koning niet is uitgevaardigd en dat de bestemming van de te onteigenen gronden dus in juridisch opzicht niet gewijzigd is;

Overwegende dat alleen de Koning de rooilijn bij grote wegen kan wijzigen of een deel van de gemeentewegen tot grote wegen kan verheffen; dat de verzoekers geen enkel koninklijk besluit overleggen dat de grenzen van het openbaar park zoals bepaald in het door de Koning goedgekeurde aanlegplan heeft gewijzigd; dat het koninklijk besluit van 5 september 1955 waarop de verzoekers zich beroepen, de «rue du Manège», waar langsheen de onroerende goederen van de verzoekers gelegen zijn en die een gemeenteweg is, als staatsweg aanwijst, maar dat deze aanwijzing niet inhoudt dat het openbaar park dat de gemeente langs domein van de Staat;

Overwegende dat de gemeenteraad van Charleroi bij de goedkeuring van het ontwerp van overeenkomst met de Staat, de bestemming van de te onteigenen gronden, die in het door de Koning goedgekeurde aanlegplan waren genoemd, niet heeft gewijzigd en niet in de plaats van de Staat is getreden om onteigeningen voor grote wegen te doen; dat het middel feitelijke grond mist.

Ten aanzien van de machtsafwending:

Overwegende dat de verzoekers ook aanvoeren dat de bestreden beslissing met machtsafwending is genomen, omdat de stad de onteigeningsprocedure onder het voorwendsel van gemeentebelang, maar met het oog op werken aan grote wegen zou hebben gebruikt;

Overwegende dat de overheid haar macht afwendt wanneer zij hiervan gebruik maakt voor een doel dat met het openbaar belang niets te maken heeft; dat het gemeentebelang, waarover de gemeenteraad luidens artikel 75 van de gemeentewet beslist, geen tegenstelling vormt met het algemeen belang waarover de Koning oordeelt; dat de gemeenteraad de hem bij voornoemd artikel 75 opgedragen bevoegdheid niet

heeft afgewend, toen hij zijn goedkeuring heeft gehecht aan een overeenkomst tot regeling van de wijze waarop de Staat de gemeente financieel zou steunen, in de onderstelling dat de Koning de hem in de wet van 9 augustus 1948 opgedragen bevoegdheid mocht gebruiken om gemeentewegen ten voordele van staatswegen in te krimpen.

Besluit :

Artikel 1. Het beroep wordt verworpen.

Artikel 2. De kosten, bepaald op 1.500 frank, komen ten laste van de verzoekers.

HOF VAN BEROEP TE BRUSSEL

6e Kamer. — 19 april 1956.

Voorzitter : M. Eyben.

Raadsheren : MM. Hallemaans en Van der Haegen.

Advocaat-generaal : M. Van der Perren.

Advocaten : Mrs. Baeté en Beyaert.

Rechtsvordering. — Vatbaarheid voor hoger beroep. — Afzonderlijke vorderingen. — Samenvoeging in eerste aanleg.

Wanneer de door ieder van de partijen ingestelde vorderingen afzonderlijke vorderingen uitmaken, als steunend op de schending van een individueel recht, moet iedere vordering ten aanzien van de bepaling van de vatbaarheid voor hoger beroep op zichzelf worden beschouwd.

Het doet niets ter zake dat de vorderingen wegens verknochtheid door de eerste rechter zijn samengevoegd, daar de samenvoeging op een andere grondslag dient te rusten dan de bepaling van de vatbaarheid voor hoger beroep.

Broos t/ Van Renterghem.

Gezien in regelmatige uitgifte overgelegd het vonnis der Rechtbank van Koophandel van Leuven de dato 11 december 1953, samen met de geregistreerde akte van beroep de dato 27 februari 1954;

Overwegende dat bij inleidend exploit dd. 15 februari 1952 huidige appellante eerste geïntimeerde gedagvaard heeft tot betaling van een som van 18.449 frank met de vergoedende en de gerechtelijke intresten op grond van de verantwoordelijkheid door deze geïntimeerde opgelopen in een verkeersongeval; dat in dato 25 april daaropvolgende geïntimeerden appellante gedagvaard hebben tot betaling van 7.581,50 frank aan eerste geïntimeerde en 1.000 frank aan tweede geïntimeerde, dit alles met de vergoedende en de rechterlijke intresten op grond van de verantwoordelijkheid die zij aan appellante verwijten in hetzelfde ongeval;

Overwegende dat, vermits de eisen door ieder der partijen ingesteld afzonderlijke eisen uitmaken als steunende op de schennis van een individueel recht, iedere eis dient onderscheidenlijk beschouwd ten aanzien van de bepaling van de aanleg; dat ondoeltreffend is het feit, dat de eisen als verknocht werden samengevoegd door de eerste rechter daar de samenvoeging op een andere grondslag dient te rusten dan de bepaling van de aanleg;

Overwegende dat het bedrag van iedere eis het bedrag van de laatste aanleg niet te boven gaat; dat derhalve het beroep onontvankelijk is;

Om deze redenen,

Het Hof,

Gelet op artikel 24 der wet van 15 juni 1935 waarvan toepassing werd gedaan,

Verklaart het beroep onontvankelijk;

Verwijst appellant in de kosten.

HOF VAN BEROEP TE GENT

3e Kamer. — 24 november 1956.

Voorzitter : M. Moeneclay.

Rechters : MM. Morel de Westgaver en Lefebvre.

Advocaat-Generaal : M. Vanhoudt.

Wegverkeer. — Aanrijding. — Eén dode en één gewonde. — Bestanddelen van de schadevergoeding. — Zedelijke schade.

Daar de rouwklederen van nabestaanden van het slachtoffer andere vervangen of besparen, kunnen alleen in aanmerking worden genomen de vervroegde uitgave en de waarde van sommige rouwvoorwerpen welke de betrokkenen in gewone omstandigheden niet zouden hebben moeten aanschaffen.

Waar het enkel gaat om vergoeding van interesten wegens een vervroegde uitgaaf is het zonder enig belang, dat de vergunning van de grond, de grafkelder en de grafzerk slechts ten dele voor het slachtoffer zelf bestemd zijn; de bedoelde prestaties zijn noodzakelijk voor het geheel geschied.

Raming naar billijkheid van de zedelijke schade door de ouders geleden ten gevolge van het tragisch overlijden van hun zeer begaafde jeugdige zoon.

De omstandigheden, dat de ouders verdriet, pijn en angst hebben gehad wegens de toestand van hun verwond kind rechtvaardigt niet de aanneming van door hen geleden zedelijke schade.

O.M. en Story en cs. t/ De Ruyter.

Overwegende dat het Openbaar Ministerie en de burgerlijke partij Story-Boone tijdig en regelmatig hoger beroep ingesteld hebben alsook de beklagde;

Overwegende dat door het onderzoek en de behandeling der zaak vóór het Hof de feiten ABD bewezen zijn gebleven terwijl dat het feit C zomin vóór het Hof als vóór de eerste rechter bewezen is geworden; dat inderdaad, indien weliswaar het niet bewezen is dat beklagde in staat van dronkenschap zijn wagen bestuurde, het nochtans vaststaat dat hij van een groot gebrek aan vooruitzicht of voorzorg blijk heeft gegeven met op deze betrekkelijk smalle en kronkelende baan een te hoge snelheid te hebben ontwikkeld waarvan hij niet meester was; dat komende te snel uit de bocht zijn wagen naar links uitgeweken is en dat om zijn rechter kant te hernemen beklagde zijn stuur te hard naar rechts heeft overgetrokken met het gevolg dat zijn auto op de hoop aarde liggende op de vroegere tramlijn terecht kwam; dat hij zelf moest toegeven in de aarde van de aldaar aan gang zijnde werken te zijn terechtgekomen en moeite te hebben gehad om zijn voertuig op de baan te brengen; dat zijn snelheid behoudende of ervan niet meester zijnde hij de twee jongelingen aanreed, waarvan de ene op de verhoogde berm stond en de andere zoniet

ook op de berm ten minste met de fiets in de greppel van de rijbaan en met de rechtervoet op de berm; dat daarenboven hij zijn wagen maar tot stilstand kon brengen 71 meter voorbij de plaats van de aanrijding;

Overwegende dat beklaagde op zo een onachtzame wijze zijn voertuig bestuurde of buitengewoon verstrooid of vermoeid achter zijn stuur moet geweest zijn, dat hij zelf niet had bemerkt dat kort vóór de plaats van het ongeval hij een fietser had voorbijgestoken en zodanig dicht langs hem gereden dat hij hem bijna geraakt had, daarenboven drie personen zag staan als wanneer, de slachtoffers met twee waren en zijn onbezonnen manoeuvre uitlegt door de omstandigheid dat hij de uiterste zijde van de baan moest houden om een tegenligger te kunnen kruisen, wanneer al de getuigen akkoord gaan om te verklaren dat geen voertuig uit de tegenovergestelde richting kwam;

Overwegende dat beklaagde vergeefs aanvoert, dat het ongeval veroorzaakt werd door het lek lopen van de rechtervoorband dat de deskundige door gegronde redenen bij dewelke het Hof zich aansluit het lek lopen van de band na de aanrijding bepaalt, dat overigens hij tijdens het vooronderzoek persoonlijk nooit van die omstandigheid melding heeft gemaakt;

Overwegende dat de straf door de eerste rechter uitgesproken voor de samengevoegde feiten A, B, D gepast voorkomt en dient behouden te worden, dat evenwel de duur van de vervallen verklaring van het recht een voertuig te voeren dient gebracht op één jaar inplaats van twee jaar;

Op burgerlijk gebied.

I. Eis Story :

Overwegende dat de eerste rechter oordeelkundig toekende voor de klederen 1.500 frank, fiets 2.500 frank, begrafenismaal 3.000 frank, berichtgeving 8.381 frank, begrafenis 15.405 frank, voorlopige bijzetting 2.320 frank, ereloon 250 frank, al te zamen 33.356 frank;

Overwegende dat voor de rouwklederen voor vader, moeder en zoon een bedrag van 28.212 frank wordt geëist; dat rekening houdend dat deze klederen andere vervangen of besparen er alleen dient in acht genomen de vervroegde uitgave van deze sommen en de waarde van zekere rouwvoorwerpen welke de eisende partij in gewone omstandigheden niet zou moeten aanschaffen hebben; dat deze schade billijk zal vergoed worden met een bedrag van 7.500 frank;

Overwegende dat, waar het enkel gaat over vergoeding van intresten wegens een vervroegde uitgaaf, het zonder enig belang is dat de grondvergunning en grafkelder en grafzerk slechts ten dele voor het slachtoffer zelf zijn bestemd; dat de kwestieuze presat'es noodzakelijk voor het geheel zijn geschied; dat dus rekening houdende met de stand van het slachtoffer het gehele bedrag van een normale uitgave in dezelfde omstandigheden aan de burgerlijke partij, door het verongelukken van haar zoon, in aanmerking moet komen voor de berekening van het verlies, dat hieruit is ontstaan; dat gezegd verlies, ex aequo et bono op 25.000 frank dient geschat;

Overwegende dat de zedelijke schade door de ouders geleden door het tragisch overlijden van hun zoon op zo een jeugdige leeftijd, zoon d'e zeer begaafd was, hun volledige voldoening gaf, aan de universiteit studeerde en op dewelke zij de grootste hoop voor een mooie toekomst konden koesteren en die hun

later zou hebben kunnen bijstaan en hun eer aandoen billijk mag geraamd worden op 100.000 frank voor de vader en op 100.000 frank voor de moeder;

Dat de zedelijke schade wat de minderjarige broeder Johan betreft mag geschat worden op 25.000 frank;

Dat derhalve aan Story zo hij handelt toekomt $33.356 + 7.500 + 25.000 + 100.000 + 25.000 = 190.856$ frank en aan Boone Rachel 100.000 frank;

II. Eis Van Renterghem :

Overwegende dat de eerste rechter oordeelkundig Dr Thiry aanstelde om de zoon van de burgerlijke partij te onderzoeken en aan Van Renterghem een provisie toekende welke billijk geraamd werd op $15.000 + 10.000$ frank;

Overwegende dat Van Renterghem — voor memorie — en zijn echtgenote een provisie voor zedelijke schade eisen naar aanleiding van de verwondingen opgelopen door hun zoon en dezes lijden; dat echter de omstandigheid dat de ouders verdriet, pijn en angst hebben gehad aangaande de toestand van hun kind, het ontstaan in hun hoofde van een zedelijke schade niet verrechtvaardigt; dat overigens een voorschot op de vergoeding voor zedelijke schade geleden door het slachtoffer aan Van Renterghem qq. werd toegekend;

Om deze redenen :

Gelet op artikel 24 der wet van 15 juni 1935, 211 W.B.S. en de wetsbepalingen aangehaald door de eerste rechter, en daarenboven artikel 2, wet van 1 augustus 1924; alle wetsbepalingen op deze terechtzitting aangeduid door de Voorzitter;

Het Hof,

Ontvangt het beroep (van het Openbaar Ministerie en de burgerlijke partijen Story-Boone) en erover beslissend;

Op strafrechtelijk gebied :

Bevestigt het bestreden vonnis met deze enkele wijziging dat de duur van de vervallenverklaring van het recht een auto te voeren gebracht wordt op één jaar vanaf de datum waarop onderhavig arrest kracht van gewijsde zal verkregen hebben;

Veroordeelt de beklaagde in de kosten van beroep gevallen aan de zijde van het Openbaar Ministerie, deze kosten begroot in al op 624 frank. De kosten van eerste aanleg begroot op 3.384 frank;

Op burgerlijk gebied :

Bevestigt het beroepen vonnis met deze wijzigingen dat de vergoeding te betalen aan de burgerlijke partij Story qq. gebracht wordt op 190.856 frank en aan de burgerlijke partij Boone Rachel op 100.000 frank, en dat de e's wegens persoonlijke zedelijke schade ingediend door de echtgenoten Van Renterghem ongegrond is;

Verzendt de zaak naar de eerste rechter tot verdere behandeling van de eis van de burgerlijke partij Van Renterghem Marcel.

HOF VAN BEROEP TE GENT

6de Kamer. — 8 juni 1955.

Voorzitter : M. Van Parijs.
 Raadsheren : M.M. De Groote en Soenens.
 Advocaat-Generaal : M. Ely.
 Advocaat : Mr. Gits.

Vatbaarheid voor hoger beroep. — Voorbereidend vonnis.

Een vonnis, waarbij een verzoek van de verdachte om een bijkomend onderzoek is afgewezen en tevens aan de verdachte bevolen ten gronde te besluiten en te pleiten, is een voorbereidend vonnis, dat ingevolge artikel 451 Rv. niet vatbaar is voor hoger beroep vóór het eindvonnis.

Verlinde t/ O.M.

Overwegende dat de verdachte vervolgd wordt wegens valsheden in geschriften, bedrieglijke bankbreuk, eenvoudige bankbreuk en misbreuk van vertrouwen;

Dat hij in de loop van het onderzoek van de zaak vóór de eerste rechter bescheiden voorlegde waaruit hij afleidde, dat hij geen bedragen verduisterd had of, minstens, dat de hem ten laste gelegde verduisteringen in aanzienlijke mate dienden herleid;

Dat hij in regelmatig neergelegde besluiten de eerste rechter verzocht een bijkomende onderzoeksmaatregel te bevelen met het oog op de vaststelling van zijn wezenlijke actieve en passieve toestand;

Overwegende dat de eerste rechter oordeelde, dat de voorgelegde bescheiden niet als voldoende ernstig konden aangezien worden om het voorwerp uit te maken van een deskundig onderzoek, en de aanvraag tot bijkomend onderzoek, derhalve afwees, tevens aan verdachte bevelend ten gronde te besluiten en te pleiten;

Overwegende dat dit vonnis, waartegen door verdachte tijdig beroep ingesteld werd, een voorbereidend vonnis uitmaakt dat niet vatbaar is voor beroep vóór het eindvonnis ingevolge de bepalingen van artikel 451 van het wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering;

Dat de eerste rechter in generlei mate zijn mening veropenbaard heeft nopens de gegrondheid van de strafvordering en zijn beschikking derhalve op de eindbeslissing niet vooruit loopt (zie Schuind, uitgave 1936, blz. 576); Verbr. 23 april 1931, Pas. I, 155 met conclusies P. G. Leclercq; Faustin Hélie, n° 4382);

Dat, waar het aan de beslissende rechtsmacht steeds mogelijk blijft alle overgelegde bescheiden na te gaan en te beoordelen in verband met de ingebrachte telastleggingen — of deze stukken al dan niet door een deskundige onderzocht werden, — aan verdachte generlei nadeel berokkend werd wegens het weigeren van het deskundig onderzoek zoals het gevorderd werd;

Om deze redenen,

Gelet op artikel 24 der Wet van 15 juni 1935, wetsbepaling door de Voorzitter ter terechtzitting aangeduid,

Het Hof,

Recht doende, op tegenspraak :

Verklaart verdachte niet ontvankelijk in zijn beroep;

Verwijst de verdachte in de kosten van de aanleg;

Wijst de zaak terug naar de eerste rechter tot verdere behandeling nopens de grond.

BURGERLIJKE RECHTBANK TE ANTWERPEN

1e Kamer. — 8 juni 1956.

Voorzitter : M. De Preter.
 Advocaten : Mrs Verhaaren, Colaes, Koll en Stockmans.

Uitwinning van een met hypotheeken bezwaard onroerend goed. — Op wie rust de verplichting voor de rangregeling te zorgen ?

De ingeschreven hypothecaire schuldeisers zijn verplicht, wanneer hun de koopprijs van het verkochte goed is gedelegeerd, voor de rangregeling te zorgen en mogen zich niet verlaten op de notaris, die met de onverdeelde verkoop werd belast.

Ceuppens t/ Notaris S. en cons.

Overwegende dat in de zaak AR nr 58.130 aanleggers lastens verweerders de handlichting vragen van de inschrijvingen, welke de onroerende goederen bezwaarden, die zij op 6 februari 1953 voor vrij en onbelast aankochten door het ambt van eerste verweerder, die door de Voorzitter aangesteld was om tot hun verkoop over te gaan;

Overwegende dat in de zaak AR nr. 58.666 aanleggers lastens dezelfde verweerders en om gelijkaardige redenen, een schadevergoeding vorderen van 500 fr. per dag;

Overwegende dat beide zaken verknocht zijn en een goede rechtsbedeling hunne samenvoeging eist;

Overwegende dat aanleggers zich op de eerste zitting, gehouden door eerste verweerder, te weten op 26 februari 1953, de bungalow met grond, gelegen te Wommelgem, toegewezen kregen, welke uitgewonnen werden lastens vijfde en zesde verweerders, de echtelieden Delahaye - Van Riel, en dit mits de prijs van 392.000 fr.;

dat aanleggers deze som, verhoogd met zekere onkosten tot op 481.822 fr. integraal in handen van eerste verweerder, de verkoop-houdende notaris Sel, betaalden voor 14 maart 1953, derwijze dat zij zich van alle verplichtingen, hun door het lastenboek opgelegd, kweten;

Overwegende dat, naar art. 11 van de algemene voorwaarden van dit lastenboek, de eigendommen verkocht werden voor vrij zuiver en onbezwaard van alle schulden, inschrijvingen, voorrechten, rechten van hypotheek hoegenaamd;

dat evenwel tussen de bijzondere voorwaarden van dit lastenboek, vermeld staat onder de rubriek : delegatie van koopprijs en onkosten : de koopprijs met onkosten en aankleven wordt aan de ingeschreven schuldeisers gedelegeerd; en is betaalbaar binnen de maand ter studie van Meester Sel in handen van zelfde ingeschreven schuldeisers of hunne gevolmachtigde, naar rangschikking hunner respectieve vordering;

Overwegende dat luidens hetzelfde lastenboek, kwestige eigendommen bezwaard waren met volgende inschrijvingen, genomen ten derde hypotheekkantore te Antwerpen : 1° op 10 november 1949, waarbij de dadelijke uitwinning voorzien was, voor een bedrag van 150.000 fr. in hoofdsom en 11.625 fr. voor aanhorigheden, en zulks in het voordeel van het Centraal kantoor van Hypothecair Krediet te Brussel, 2° op 24 december 1951, voor een bedrag van 263.203 fr. op verzoek van de ontvanger der belastingen te Berchem, ten voordele van de Belgische Staat;

Overwegende dat meer dan een jaar later, of in juni 1954, aanleggers nochtans van zeker Discontokantoor vernamen dat er op de aangekochte eigendommen nog immer inschrijvingen bestonden, groot 392.000 frank;

dat aanleggers hierop een briefwisseling aanvatten met eerste verweerder en met vierde verweerder, zijnde de notaris welke de verkoping gehouden had en de curator van de uitgewonnen verweerder, gefaalde Jan Delahaye, teneinde de doorhaling te bekomen van die inschrijvingen;

overwegende evenwel dat deze besprekingen tot geen onmiddellijk resultaat leidden, zodat aanleggers op 10 november 1955 overgingen tot het dagvaarden van de zes verweerders om die handlichting te zien geven, en op 9 december 1955 andermaal zelfde verweerders voor deze Rechtbank betrokken om ze bovendien veroordeeld te zien tot het betalen van een schadevergoeding van 500 fr. per dag;

overwegende dat tweede, vierde, vijfde en zesde verweerders de niet-ontvankelijkheid opwerpen van de verhalen door aanleggers genomen, omdat deze zouden nagelaten hebben die formaliteit, die de gevraagde handlichting moest voorafgaan, te weten: de rangregeling tussen ingeschreven schuldeisers, uit te lokken;

Overwegende dat ten dien opzichte deze verweerders verwijzen naar art. 103 van de wet op de gedwongen onteigening, hetzij art. 5 van de wet van 30 juli 1938, dat aan de meest naarstige partij de zorg overlaat, wanneer geen minnelijke regeling tot stand kwam, er alsdan de voorzitter der Rechtbank bij te betrekken;

dat zij aldus aanleggers doen doorgaan voor de meest naarstige partij, en van hen het initiatief verlangen tot het nakomen van de voorschriften van art. 103 voornoemd, ten einde rangregeling te verwezenlijken;

Overwegende ten eerste dat de kwaliteit van meest naarstige partij er een is, die een partij zich-zelve geeft, en niet een die afhankelijk is van de aanwijzing van anderen, en tweedens dat art. 102 van dezelfde wet in principe stelt dat het de schuldeisers en de uitgewonnene behoort onderling overeen te komen nopens de verdeling van de prijs, zodat men in de tekst van art. 103 iets zou lezen dat er niet in staat, wanneer men diegene als de meest naarstige partij gaat betitelen, welke precies in die rangregeling niet tussen te komen heeft;

Overwegende dat dit trouwens zo waar is dat de wetgever de verplichtingen van degene, wien het onroerend goed toegewezen werd, beperkt tot het nakomen van het lastenboek, en dat zijn in het bezitstellen van het proces-verbaal van toewijzing het nakomen van zijn verplichtingen tegenover de ingeschreven schuldeisers in zich sluit (art. 50 derzelfde wet);

dat, vermits aanleggers in dit bezit gesteld werden, zij moeten aangezien worden als hebbende zich van die verplichtingen gekweten, die hun enkel mochten opgelegd worden, en zij bijgevolg ontslagen zijn van enig initiatief ten opzichte van de rangregeling, welke alleen opgelegd wordt aan de ingeschreven schuldeisers en de uitgewonnene;

Overwegende dat, vermits aanleggers dus geen kwaliteit hadden om zich op te werpen als die meest naarstige partij, die in art. 103 bedoeld wordt, het hierop gevestigde middel van een niet-ontvankelijkheid niet te weerhouden is;

Overwegende daarentegen en wat het verweer ten gronde van de vijf verschijnende verweerders aangaat,

het onmiddellijk moet onderlijnd worden dat tweede en derde verweerders, binnen de termijn voorzien door het reeds voornoemde art. 102, onder hen en met de uitgewonnenen tot de rangregeling moesten overgaan, en dat, bij gebreke aan overeenstemming desbetreffend, de meest naarstige partij hunner art. 103 had moeten aanwenden;

Overwegende dat deze wettelijk voorgeschreven gang van zaken door hen niet nagekomen werd, en dat het niet de notaris is, welke door de Voorzitter van de Rechtbank aangesteld werd, om en dit in het enkele raam van zijn aanstelling, in de vorm van de vrijwillige verkopen en gelijkvormig aan art. 90-91 der wet van 15 oogst 1854 over te gaan tot de openbare verkoping van bedoelde eigendommen, welke voor deze rangregelingproceduur, tenzij het anders overeengekomen ware, quod non, in te staan heeft;

dat, zo het de gewoonte mocht blijken vanwege de ingeschreven schuldeisers, om zich dienoemtrent volledig op de notaris te verlaten, die door een belanghebbende met de onroerende verkoop gelast werd, dit gebruik evenwel niets afdoet aan de duidelijk toegelichte verplichtingen, die de wet de ingeschreven schuldeisers zelve oplegt, en waarvan de conventionele overheveling op deze ambtenaar ter zake niet bewezen werd;

Overwegende trouwens dat de aandacht van deze schuldeisers nog uitdrukkelijk gevestigd was geworden op die rangregelingsplicht, vermits het ter hunner inzage berustende lastenboek van de verkoping (nageliefd art. 91) zeer duidelijk vermeldde dat de koopprijs met onkosten en aankleven hun gedelegeerd werd en in hunne handen betaalbaar was, naar rangschikking hunner respectieve vordering;

dat zij dus wel op een afdoende wijze bewust moesten zijn van de noodzakelijkheid der rangschikking, die daarbij in het vooruitzicht werd gesteld;

Overwegende derhalve dat, wanneer tweede en derde verweerder nalieten hiertoe over te gaan, het de verwerver van het toegewezen goed hoorde deze laatste en niet de notaris, die hiertoe door niemand gemandateerd bleek, in vertoef te stellen om de onmisbare rangregeling te verwezenlijken, waaraan het doorhalen der inschrijvingen onderworpen was;

Overwegende dan ook dat aanleggers ten onrechte de schuld van dit niet-doorhalen aan eerste verweerder toeschrijven en zij dus tegen hem een verhaal inlegden, dat niet gegrond blijkt;

Overwegende dat opzichtsens tweede en derde verweerders, aanleggers dezelve voor het eerst slechts door hun dagvaarding van 10 november 1955 impliciet in vertoef stelden om de doorhaling der inschrijvingen te verwezenlijken;

dat bijgevolg vanaf dien datum, deze verweerders zich er rekenschap konden van geven dat de rangregeling, welke zij te verwezenlijken hadden en waarop de doorhaling der inschrijving wachtte, de beschikingsvrijheid van aanleggers hinderden;

Overwegende dat beide verweerders in besluiten verklaren zich niet te verzetten tegen de doorhaling van hun respectievelijke inschrijvingen, doch ten onpas de schuld van hun laattijdige rangregeling verschuiven willen op eerste verweerder;

Overwegende, wat betreft de vraag tot schadevergoeding, dat er dadelijk mag op gewezen worden dat aanleggers zo weinig de beweerde schade aanvoelden, dat zij één maand na het inleiden van hun basisgeding, eerst tot het bewustzijn kwamen dat zij principieel op een schadevergoeding konden aanspraak maken;

Overwegende nochtans dat zij door geen enkel tastbaar element, de werkelijkheid van de aangeklaagde schade bewijzen, noch trachten te bewijzen, zodat er moet aanvaard worden dat zij geen enkele materiële schade geleden hebben;

dat weliswaar aanleggers bewezen dat een kredietaanvraag, welke zij in juni 1954 zouden gedaan hebben aan het Discontokantoor, omwille van de nog bestaande inschrijvingen, niet kon toegestaan worden, zodat zij enerzijds als insolvelabel moesten doorgaan en anderzijds geen uitbreiding aan hun zaken konden geven;

Overwegende dat aanleggers in die feitenvoorstelling zeer voortvarend blijken te zijn, vermits zij enkel een brief van dit Discontokantoor overleggen van 10 juni 1954, waarin van geen kredietaanvraag sprake is, maar waarin wel heel wat onnauwkeurigheden voorkomen, betrekkelijk de ingeschreven bedragen, hun data en hun voordeelhebbers, terwijl hun eerste reactie hierop slechts dagtekent van 8 november 1954 en zij dan nog wachten tot op 27 juni 1955 om aan eerste en vierde verweerders te laten weten dat de schade nu werkelijk zou zijn, terwijl zij er dan slechts aan denken ze naar voren te brengen door afzonderlijke dagvaarding, één maand na de inleiding van het geding;

Overwegende dat, in zoverre er spraak zou kunnen zijn van morele schade, de veroordeling van verweerders sub 2°, 3°, 4°, 5° en 6° tot de kosten van het gehele geding, een aangepaste genoegdoening zal verschaffen aan aanleggers;

Overwegende dat tegenover vierde verweerder, welke als curator van de falende Delhaye, de uitgewonnen vertegenwoordigde, de eis in doorhaling van de inschrijvingen, zoals hoger aangetoond, vermits de uitgewonnenen ook voor de achterwege gebleven rangregeling te zorgen hadden, eveneens gegrond is en het zonder belang is na te gaan of deze verweerder op regelmatige of gebruikelijke wijze verzet had aangetekend bij de van ambtswege aangestelde notaris tegen het uitkeren van de koopprijs, want dat met of zonder dit verzet, het reeds aangehaalde art. 102 diende toegepast;

dat te zijnen opzichte zowel als ten opzichte van de vijfde en zesde verweerders, de aanvullende eis in schadevergoeding, eveneens niet kan toegewezen worden;

Overwegende dat bij besluiten, betekend op de dag zelfde dat onderhavige zaken gepleit werden, tweede verweester tot de oproep in vrijwaring overging van eerste verweerder, zonder dat het kon uitgemaakt worden of die betekening plaats greep vóór of na de pleidooien;

Overwegende dat, zelfs in de veronderstelling dat deze betekening plaats vond vóór de pleidooien, deze onstuimige oproep in vrijwaring niet kan weerhouden worden, daar hij anderszins voor gevolg zou hebben dat de in vrijwaring geroepene beroofd wordt van de verdedigingsmiddelen, die hij normaal in pleidooien of besluiten moet kunnen ontwikkelen, en waartoe hem de tijd voor het sluiten der debatten zou ontbreken, bijaldoo deze sluiting onmiddellijk op de debatten volgde;

dat deze beschouwing zelfs van tel is tegenover een partij, waarvan de eertijds aangestelde pleitbezorger bij het aanvangen van de zaak, zich ter zitting zonder onderrichtingen verklaarde, want dat bij betekening dezer oproep voor de debatten, de rechten der verdediging gekrenkt werden en dat bij betekening na die verklaring, zij niet geldig gedaan werd;

Om deze redenen :

De Rechtbank, na erover beraadslaagd te hebben, rechtdoende op tegenspraak tegenover verweerders sub 2, 3, 4, 5 en 6 en, bij toepassing van art. 152 bis waarvan door aanleggers gebruik gemaakt werd bij akte van deurwaarder Van Laenen op 10 februari 1956, als geacht op tegenspraak tegenover eerste verweerder;

Voegt de zaken ingeschreven op de A.R. ond. nrs 58.130 en 58.666 wegens verknochtheid samen, en hierover uitspraak doende door een en hetzelfde vonnis;

Verklaart beide vorderingen ontvankelijk;

Geeft akte aan aanlegger sub. 1/ dat hij aanlegster sub. 2/, zijne echtgenote, machtigt om in rechte te staan;

Geeft eveneens akte aan verweerder sub. 5/ dat hij verweester sub. 6/, zijn echtgenote, machtigt om in rechte te staan;

Geeft akte aan derde verweerder dat hij met de gevraagde handlichting accoord gaat en accoord is dat het te vellen vonnis als handlichting zal gelden;

Verklaart de eis ingesteld onder nr 58.130 gegrond, uitgezonderd ten overstaan van eerste verweerder;

D'envolgens veroordeelt tweede, derde, vierde en zesde verweerders om handlichting te geven van de hypothecaire inschrijvingen door de partij van Mr Gonthier en de partij van Mr Mullens genomen lastens de vijfde en zesde verweerders, op een onroerend goed, zijnde een bungalow en een perceel grond, gekadastreerd wijk D, delen van nummer 8/c, gelegen te Wommelgem, Herentalsebaan 223, en zulks binnen de 24 uren van de betekening van huidig vonnis;

Zegt voor recht dat huidig vonnis als handlichting zal gelden van deze en de andere inschrijvingen genomen als hierboven, of deze genomen tot zekerheid van de koopsom, zo de verweerders deze handlichting niet geven binnen de hierboven gestelde tijd;

Beveelt aan de Heer Hypotheekbewaarder dat het vonnis, wanneer het in kracht van gewijsde zal zijn getreden in te schrijven in zijn registers en de hypothecken ingeschreven;

1) op 10 november 1949, deel 514 nummer 86, inhoudende bepaling van dadelijke uitwinning krachtens akte van obligatie verleden voor notaris Egied Sel te Antwerpen op 17 oktober 1949 voor een bedrag van 150.000 fr. in hoofdsom en 11.625 fr. voor aanhorigheden in het voordeel van het Centraal bureau voor Hypothecair Krediet te Brussel;

2) op 21 december 1951, deel 604 nummer 88, ingevolge verzoek van de Heer Ontvanger der Belastingen te Berchem op 22 december 1951 in het voordeel van de Belgische Staat voor een bedrag van 263.203 fr. voor verschuldigde belastingen en intresten, door te halen;

Legt verbod op aan deze nog enige vermelding van deze hypothecaire inschrijving te maken op de getuigschriften welke hij desbetreffende deze goederen nog zal afleveren;

Verklaart de eis in schadevergoeding onvoldoende gegrond en wijst aanleggers af van hun vordering op de vooropgezette schade-bedragen;

Verklaart de oproep in vrijwaring gesteld door partij Gonthier tegen eerste verweerder niet ontvankelijk;

Verwijst a) tweede, b) derde, en c) gezamenlijk vierde verweerder qualitate qua curator van de falende Delahaye, vijfde en zesde verweerders, solidairlijk tot

de kosten, hierin begrepen deze van de aanvullende eis van 9 december 1955 en deze gebeurlijk nog te maken door huidige vonnis bedoelde handlichting te verwezenlijken;

Verwijst tweede verweerder tot de kosten van zijn oproep in vrijwaring;

BURGERLIJKE RECHTBANK TE IEPER

17 oktober 1956.

Voorzitter: M. Talpe.

Rechters: MM. Verfaillie en Vernimmen.

Advocaten: Mrs. Lefere en Camerlynck.

Grootwarenhuizen. — Huur en verhuur. — Geen bedrog. — Strekking van de wet op de grootwarenhuizen.

Een partij heeft haar mede-contractant niet bedrogen omtrent haar hoedanigheid van groothandelaar, wanneer de mede-contractant, gezien de plaats, die hij bekleedt, en de handel, die hij of zijn naastbestaanden drijft, wist of moest weten met wie hij contracteerde.

De huurder mag niet worden vermoed zich wetens en willens te hebben willen blootstellen aan de zware straffen en gevolgen, bepaald in artikel 4 van de wet van 3 maart 1954 op de opening, vergroting of uitbreiding van zekere kleinverkoopbedrijven.

Uit de besprekingen, die aan voormelde wet zijn voorafgegaan, blijkt dat de wetgever, die zich vooral ten doel heeft gesteld de door iedereen bekende grootwarenhuizen in hun uitbreiding en verspreiding te stremmen ten behoeve van de middenstanders, geen verbod heeft opgelegd om waar het ook zij aan particulieren of ondernemingen, die zelf reeds een grootwarenhuis drijven, in een gemeente van minder dan vijftigduizend inwoners, een handelshuis te huren en uit te baten, voor zoveel dit handelshuis geen uitbreiding uitmaakt van het grootwarenhuis, dat ze uitbaten en voor zover dienvolgens geen goederen worden verkocht, die in hun reeds bestaande grootwarenhuis te vinden zijn.

Sansen t/ Drappier.

Gezien het vonnis waartegen beroep verleend door de heer Vrederechter van het Kanton Poperinge in datum van 18 mei 1956, alhier voorgebracht bij regelmatige uitgifte;

Overwegende dat het beroep regelmatig is in de vorm en binnen de door de wet bepaalde tijd werd ingesteld; dat het dienvolgens ontvankelijk voorkomt;

Ten gronde,

Overwegende dat de oorspronkelijke vordering ertoe strekt appellant te horen veroordelen om een handelshuis, gelegen te Poperinge, Gasthuisstraat, 15, eigendom van appellant ter vrije beschikking te stellen van geïntimeerde ten einde het in staat te stellen tot het gebruik waartoe het gehuurd is en dit binnen de 48 uren na de betekening van het tussen te komen vonnis;

Overwegende dat appellant tegen het vonnis a quo volgende grieven aanvoert:

1. het huurkontraat is nooit definitief tot stand gekomen;

2. er is bedrog geweest bij geïntimeerde;

3. het kontrakt heeft een ongeoorloofde oorzaak;

Wat betreft punt 1):

Overwegende dat de argumentatie van de eerste rechter betreffende dit punt in zijn geheel alhier overgenomen wordt,

Dat inderdaad het stuk dd. 31 oktober 1955 alle wezenlijke bestanddelen bevat ener regelmatige, geldige en definitieve huurovereenkomst en er geen bewijs voorhanden is dat een even geldige overeenkomst kwestieuze huurovereenkomst heeft vervangen;

Wat betreft punt 2):

Overwegende dat appellant aanvoert dat geïntimeerde hem heeft bedrogen daar hij hem zijn hoedanigheid van groothandelaar heeft verdoken (art. 1109 B.W.);

Overwegende dat dit argument geenszins steekhoudend is omdat appellant, meer dan wie ook, gezien de plaats die hij bekleedt en de handel die hij of zijn naastbestaanden uitbaten, wist of moest weten met wie hij contracteerde (Kluyskens « Verbintenissen » n° 30);

Dat door geïntimeerde geen enkele daad van bedrog kan worden aangewezen en daarbij de winkel door hem uitgebaat algemeen in de streek bekend staat als Sarma; dat in volle letters op de voorgevel in een der bijzonderste straten der stad volop het woord « Grootwarenhuis S » te lezen staat;

Overwegende dat geen enkel bewijs wordt voorgebracht of aangeboden dat geïntimeerde afhankelijk staat van « Sarma » of van een ander grootwarenhuis;

Dat hij bij gemis aan een bewijs in de zin van artikelen 1109 en volgende van het Burgerlijk Wetboek, gezien bedrog niet wordt vermoed, deze grief van appellant elke grond mist;

Wat betreft het derde punt:

Overwegende dat appellant als derde argument voorhoudt dat het contract onbestaande is als hebbend een ongeoorloofde oorzaak (art. 1133 B.W.) d.i. in casu omdat de oorzaak van kwestieuze huurovereenkomst strijdig is met de Wet van 3 maart 1954, betreffende de opening, vergroting of uitbreiding van zekere kleinverkoopbedrijven;

Overwegende dat wanneer men kwestieus contract doorleest, geen element kan gevonden worden waardoor zou blijken dat kwestieus contract tot doel heeft te Poperinge, gemeente van min dan 50.000 inwoners, een kleinverkoopbedrijf te openen of aldaar zijn grootwarenhuis van Ieper uit te breiden;

Overwegende dat het niet voldoende is vermoedens te putten uit het feit dat geïntimeerde te Ieper een grootwarenhuis bezit om aan een regelmatige huurovereenkomst een interpretatie te geven welke door geen enkel element zelf der overeenkomst wordt gestaafd;

Overwegende dat tot bewijs van het tegendeel moet worden vermoed dat bij het contracteren beide contractanten het ontstaan ener geldige overeenkomst hebben nagestreefd en te goeder trouw hebben gehandeld;

Dat niet mag worden vermoed dat geïntimeerde wetens en willens zich aan de zware straffen en gevolgen welke bedoelde wet in zijn artikel 4 voorziet, heeft willen blootstellen;

Dat het huurcontract moet geëerbiedigd worden en de bevoegde overheid slechts wanneer kwestieus handelshuis in gebruik zal worden genomen, zal kunnen nagaan, of de wet van 3 maart 1954 door geïntimeerde wordt overtreden en zo de voorwaarden welke door de wet worden bepaald om een verboden kleinverkoopbedrijf te karakteriseren, aldaar aanwezig zijn;

Dat tot dan de wettelijkheid en de goede trouw moeten worden verondersteld (art. 1134 B.W.);

Overwegende dat men ten slotte aan bedoelde wet geen grotere draagwijdte mag geven dan ze werkelijk heeft, dat de strafwet ten andere eng dient toegepast te worden;

Dat de wetgever, die, zoals het blijkt uit de besprekingen die de wet voorafgingen, zich vooral ten doel had gesteld de door iedereen bekende grootwarenhuizen in hun uitbreiding en verspreiding te stremmen ten bate van de middenstanders, geen verbod heeft opgelegd om waar het ook zij aan private personen of ondernemingen die zelf reeds een grootwarenhuis uitbaten, in een gemeente van minder dan 50.000 inwoners, een handelshuis te huren en uit te baten voor zover dit handelshuis geen uitbreiding uitmaakt van het grootwarenhuis, dat ze uitbaten en voor zover dienvolgens geen goederen worden verkocht die in hun reeds bestaande grootwarenhuis te vinden zijn;

Overwegende dat geïntimeerde stellig in zijn besluiten voorhoudt in kwestieus huis geen opening van een grootwarenhuis of een uitbreiding van zijn bestaande warenhuis na te streven en het tegendeel tot heden niet is bewezen;

Dat dienvolgens het huurkontraat van 31 oktober 1955, geldig en van waarde is;

Schade :

Overwegende dat geïntimeerde bij incidenteel beroep vordert dat er hem een schadevergoeding groot 10.000 frank per maand zou worden toegekend;

Overwegende dat, gezien incidenteel beroeper niet verklaart welke handel hij in kwestieus handelshuis zal uitbaten, de rechtbank geen vaste gegevens heeft om de schade, ten minste de winstderving, te bepalen;

Overwegende dat men moeilijk kan betwisten dat het vertragen in het openen van bedoeld handelshuis een zekere vertraging in het aanwerven van cliënteel en bekendmaking zal veroorzaken;

Dat ex aequo et bono berekend een schade van 5.000 frank rechtmatig voorkomt;

Om deze redenen,

Gelet op artikel 24 der wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken,

De Rechtbank, vonnissende in graad van beroep, en rechtdoende op tegenspraak, verwerpende als ongegrond alle verdere of tegenstrijdige conclusies;

Verklaart het beroep ontvankelijk en gedeeltelijk gegrond, voor wat betreft de toegekende schadevergoeding;

Bevestigt het vonnis a quo in al zijn beschikkingen met uitzondering der schadevergoeding die dient herleid tot 5.000 frank per maand;

En wijzend op het incidenteel beroep, verklaart dit ontvankelijk, doch ongegrond;

Veroordeelt beroeper tot de twee derden en incidenteel beroeper tot één derde der kosten van beroep.

BURGERLIJKE RECHTBANK TE DENDERMONDE

5e Kamer. — 8 juni 1956.

Voorzitter : M. Rollier.

Rechters : MM. Maffei en Maryns.

O.M. : M. Matthys.

Echtscheiding en scheiding van tafel en bed. — Vereist is dat beide echtgenoten gedurende de gehele duur van de procedure in staat zijn hun wil te bepalen.

Een vordering tot echtscheiding of tot scheiding van tafel en bed vertoont een zuiver en uitsluitend persoonlijk karakter, zodat de echtgenoten moeten bekwaam zijn om elkaar voor de rechter te ontmoeten. De onmogelijkheid, waarin een der echtgenoten zich bevindt om zich rekenschap te geven van zijn daden of bewust zijn wil te uiten, levert op zichzelf reeds een hinderpaal op, zowel voor het instellen van een vordering tot echtscheiding of tot scheiding van tafel en bed als om er zich tegen te verdedigen : beide echtgenoten moeten gedurende de gehele duur van de rechtspleging feitelijk bekwaam zijn zowel om hun vordering voort te zetten als om er zich persoonlijk tegen te verdedigen; de vordering dient te worden geschorst, zolang dergelijke hindernis bestaat.

Van Overloop t/ Van de Heere.

Overwegende dat partijen op 14 januari 1921 gehuwd zijn vóór de ambtenaar van de burgerlijke stand te Beveren-Waas;

Overwegende dat aanlegsters eis strekt tot scheiding van tafel en bed;

Overwegende dat een vordering tot echtscheiding of een vordering tot scheiding van tafel en bed een zuiver en uitsluitelijk persoonlijk karakter vertoont, « waarbij de echtgenoten moeten bekwaam zijn om zich vóór de rechter te ontmoeten » (Cass. 11 november 1869 Pas. 1870, I, 3; 7 maart 1907 Pas. 1907, I, 154; Beroep Brussel 28 juni 1928 Pas. 1928, II, 177); dat derhalve de onmogelijkheid waarin één der echtgenoten zich bevindt om zich rekenschap te geven van zijn daden of om bewust zijn wil te uiten, op zichzelf reeds een hinderpaal uitmaakt zowel tot het instellen van een vordering tot echtscheiding of tot scheiding van tafel en bed als om er zich tegen te verdedigen; dat beide echtgenoten gedurende gans de duur der rechtspleging feitelijk bekwaam moeten zijn zowel om hun vordering voort te zetten als om er zich persoonlijk tegen te verdedigen; dat de vordering dient geschorst zolang dergelijke hindernis bestaat; dat in geval van twijfel de Rechtbank tot een deskundig onderzoek kan laten overgaan (zie hieromtrent : Piérard « Précis du divorce et de la séparation de Corps » blz. 43 n° 51 met referenties in voetnota 2; Kluyskens « Personenrecht » blz. 410 n° 439; De Page T. I n° 877 en 882; Piérard « Traité » T. I n° 239, p. 455 alsook T. II n° 503, Pasquier n° 72; Deckers « Précis de Droit Civil » T. I n° 279 blz. 194 en 195 met referenties in voetnota; Cass. 7 maart 1907 Pas. 1907, I, 154; Beroep Luik 8 dec. 1927, Pas. 1928, II, 68 en voetnota; enz.);

Overwegende dat een van de voornaamste argumenten, waarop aanlegster haar vordering steunt, hierop neerkomt dat haar echtgenoot zich volledig van haar fortuin wilde meester maken en vrij zijn eigen gang gaan en te dien einde haar zonder enige reden op 13 juli 1951 deed interneren in het St-Elisabethgesticht, krankzinnigenafdeling, te Antwerpen, zonder

haar voorafgaandelijk ook maar in de minste mate door een geneesheer te hebben laten onderzoeken doch nadat hij ingevolge zijn eigen uiteenzetting der feiten op 11 juli 1951 een geneeskundig attest los gekregen had van Dr Hertoghe uit Antwerpen; dat ze slechts 21 dagen geïnterneerd bleef omdat de in observatiestelling in de kliniek «Vita et Pax», gaande van 24 juli tot 4 augustus, uitwees dat zij hoegenaamd niet krankzinnig was;

Overwegende dat, ingevolge het onderzoek dat hieromtrent door het Openbaar Ministerie ingesteld werd, Dr Hertoghe op 17 juli 1951 onderhoord werd door de gerechtelijke politie te Antwerpen, 13e afdeling, P.V. n° 8355, en hieruit o.m. is gebleken dat voormelde dokter reeds in 1943 en ook in 1949 en in januari en februari 1950 geraadpleegd werd door Hélène Van Overloop, doch voor andere aangelegenheden; dat hij op 22 juni 1950 door Van de Heere E. ten huize ontboden werd omdat aanlegster een te grote hoeveelheid slaapmiddelen ingenomen had; dat aanlegster zich voor het laatst bij de dokter aanmeldde op 28 november 1950 ten einde zich omtrent het geval van 22 juni 1950 te laten onderzoeken; dat volgens het advies van Dr Hertoghe, zij zich reeds op 22 juni 1950 in een zeer gevaarlijke toestand bevond op verstandelijk gebied; dat hij haar tijdens het bezoek van 28 november 1950 aanraade een specialist, nl. Dr Andersen, te raadplegen; dat sedert Dr Hertoghe nooit meer geraadpleegd werd door aanlegster, doch meermaals op de hoogte van de toestand gebracht werd door E. Van de Heere, die hij inmiddels in verpleging had en die hem de toestand van zijn echtgenote uiteenzette; dat hij ook deze steeds naar Dr Andersen verwees en dat verweerder uiteindelijk deze specialist ging opzoeken op 11 juli 1951 zonder echter zijn echtgenote erdoor te laten onderzoeken; dat Dr Hertoghe daarna telefonisch contact nam met Dr Andersen van wie hij de symptomen vernam die de internering rechtvaardigden alsook de termen om ze in psychiatrische bewoordingen uit te drukken, waarop hij op zelfde datum een getuigenschrift afleverde alhoewel hij zijn cliënte niet meer had onderzocht of gezien sedert ruim 7 maanden;

Overwegende dat de handelwijze van dokter Hertoghe ook kan uitgelegd worden door de overtuiging die hij opgedaan had omtrent de gebrekkige geestestoestand van zijn vroegere cliënte en van de onvermijdelijke evolutie en verergering ervan;

Overwegende dat verweerder allerlei bescheiden voorbrengt, uitgaande van aanlegster, welke, naar zijn oordeel, onmogelijk kunnen geschreven geweest zijn door een persoon die over zijn verstandelijke vermogens beschikt;

Overwegende dat aanlegster thans zelf een attest voorbrengt van haar geneesheer, Dr De Paep, te Beveren dd. 29 juni 1954, luidende als volgt: «de ondergetekenden bevestigen dat Mevr. Van de Heere-Van Overloop sinds haar verblijf op het kasteel te Kruibeke herhaalde malen te hebben onderzocht. Zijn van mening dat haar toestand alleen rust en kalmte vergt en dat ze onmogelijk elders beter kan verzorgd worden dan daar waar ze thans verblijft»; dat dit attest natuurlijk de impliciete erkenning van een zekere abnormaliteit in aanlegsters toestand in zich sluit;

Overwegende dat, zelfs indien aanlegster in 1951 in een krankzinnigengesticht niet behoefde opgenomen, al deze elementen n'etemin enigszins tot argwaan stemmen, zodat er in zekere mate twijfel bestaat «of beide echtgenoten bekwaam zijn om zich vóór de rechter te ontmoeten» zoals vereist volgens de be-

woordingen van de hoger aangehaalde arresten van het Hof van Verbreking;

Overwegende dat, vooraleer over de huidige vordering uitspraak te doen, een deskundig geneeskundig onderzoek noodzakelijk voorkomt;

Om deze redenen,

De Rechtbank, gehoord de heer Matthys, Substituut-procureur des Konings in zijn advies, alle tegenstrijdige besluiten verwerpende, vooraleer verder uitspraak te doen, stelt aan als deskundigen de heren wetsdokers: 1. E. De Craene, 48, Meerstraat te Brussel; 2. M. Alexander, 56, St-Jorisstraat te Brussel, en 3. G. Van Looy, 34, Wolkenstraat te Brussel, met opdracht, na kennis genomen te hebben van alle nuttige elementen en gegevens en na partijen verwittigd te hebben als wettelijk voorzien, aanlegster Hélène Van Overloop te onderzoeken en in een geschreven, met redenen omkleed en onder eed bevestigd verslag, de geestestoestand van belanghebbende te beschrijven; te zeggen of zij bekwaam is om z'ch rekenschap te geven van haar daden en bewust haar wil te uiten, namelijk om persoonlijk een vordering tot scheiding van tafel en bed of echtscheiding in te stellen en door te drijven; desgevallend, in geval van onbekwaamheid, hun mening te uiten omtrent de datum sinds wanneer deze bestaat;

Verstaat dat de deskundigen hun verslag zullen neerleggen ter griffie dezer Rechtbank, om daarna te worden gehandeld als naar rechte;

Kosten in opschorsing.

BURGERLIJKE RECHTBANK TE GENT

2e Kamer. — 25 juni 1956.

Voorzitter: M. Temmerman.

Rechters: M.M. De Vriendt en Dhanens.

Advocaten: Mrs Hubené en De Vos.

Burenrecht. — Mandeligheid.

Wanneer de eigenaar van het naburig erf bij de bouw van zijn huis geen enkele daad van inbezitneming van de zijgevel van 's buurmans huis heeft verricht, is hij niet verplicht de mandeligheid van deze muur over te nemen.

Den Haese en cs. t/ Garree.

Gezien de stukken, onder meer de grosse van het beroepen vonnis in eerste aanleg gewezen door het Vrederecht van het kanton Oosterzele dd. 15 november 1955, waartegen tijdig en regelmatig beroep en incidenteel beroep ingesteld werden;

Overwegende dat de oorspronkelijke wedereis, waarover de rechtbank enkel nog te oordelen heeft, ertoe strekte de appellanten te doen veroordelen om de mandeligheid van de zijgevel van het huis van de geïntimeerde gelegen te Merelbeke, Steenweg op Hundelgem, n° 265/B, over te nemen;

Overwegende dat de eerste rechter bij tussenvonnis van 10 november 1953, vooraleer nopens de oorspronkelijke wedereis ten gronde te beslissen, als deskundige de heer Désiré Van den Abeele, landmeter, aanstelde met als zending te bepalen in hoever de appellanten in de opbouw van hun woning en garage

gebruik hadden gemaakt van de scheidsmuur van de geïntimeerde ;

Overwegende dat uit het deskundig verslag blijkt dat de litigieuze zijgevel op de grond van de geïntimeerde eerst opgetrokken werd en dat de appellanten naderhand tegen deze muur, de zijgevel van hun huis gebouwd hebben ; dat geen opening, noch ruimte bestaat tussen beide muren, die volledig aan elkaar palen ;

Overwegende nochtans dat uit gezegd deskundig verslag geenszins blijkt dat de muur van de appellanten tegen deze van de geïntimeerde aanleunt of er op steunt, noch enig voordeel haalt hetzij uit de fundering, hetzij uit de muur zelf, bijvoorbeeld door inkeringen, geplaatste balken, enz.

Overwegende dat de muur van de appellanten, die een volle scheldesteen dik is, onbetwistbaar veel sterker is dan de muur van de geïntimeerde die eigenlijk uit twee « halve muren » bestaat, zijnde voor de helft in scheldesteen en de andere helft in zenderbetonblokken gebouwd, zodat de muur van de appellanten volledig zelfstandig zou kunnen bestaan zonder deze van de geïntimeerde ;

Overwegende dienvolgens dat de appellanten in de opbouw van hun woning en garage geen enkele daad van inbezitneming van de zijgevel van het huis van de geïntimeerde verricht hebben en niet gehouden zijn de mandeligheid van deze laatste muur over te nemen ; (Hilbert « *Traité de la mitoyenneté* » 3e Editie D. I, N° 69 (blz. 91 laatste alinea) 172, 7e - 173 - 176 - Delvaux » *Traité juridique des Bâisseurs* ». D. I n° 231 blz. 234 - Vrederegerecht Châtelet, 8/3/1937. T. Vred. 1928, 15) ;

Overwegende derhalve dat de rechtbank de deskundige in zijn besluiten niet kan volgen ; dat de oorspronkelijke wedereis totaal ongegrond is ;

Op die gronden,

De Rechtbank,

Ontvangt het beroep en het incidenteel beroep ;

Vernietigt het beroepen vonnis en opnieuw wijzende :

Verklaart de oorspronkelijke wedereis ontvankelijk, doch ongegrond ;

Wijst hem af ;

Veroordeelt de geïntimeerde in de kosten van de beide instanties.

NOOT : Verg. buiten het in bovenstaand vonnis aangehaalde vonnis van de Vrederechter te Châtelet o.a. nog : Rb. Namen, 24 december 1935, Pas. 1937, III, 58 ; Vredég. St-Joost-ten-Node, 2 december 1938, J.J.P. 1938, 498 ; Vredég. Mechelen-Zuid, 7 mei 1954, R. W. 1954/1955, 861.

Vlaamse Juristen,

abonneert U

op het

Rechtskundig Weekblad

BURGERLIJKE RECHTBANK TE KORTRIJK

15 juni 1956.

Voorzitter : M. De Necker.

Rechters : MM. Moerenhout en Verbrugghe.

O.M. : M. Vergote.

Advocaat : Mrs. De Gryse.

1. **Notaris. — Tuchtrecht. — Taak van de notaris.**
2. **Koop- en verkoop. — Onderscheiden betekenis van de bedingen « vrij en zuiver van » en « voor vrij en zuiver van », hypothecaire inschrijvingen.**

1. *Een tuchtwet voor de notarissen bestaat niet ; de fouten jegens de tucht worden beteugeld, hetzij door de Kamer der Notarissen, hetzij door de Rechtbank, naar gelang het gaat over de toepassing van straffen van inwendige tucht of van hoge tuchtstraffen.*

De tuchtfout bestaat in om het even welke daad, door de wet voorzien of niet voorzien, eigen of vreemd aan het notariële ambt, strijdig met de eer of de kiesheid of de rechtschapenheid, die van de notaris mogen worden geëist en waardoor deze openbare ambtenaar de waardigheid van zijn ambt zou kunnen in gevaar brengen.

Deze fout moet dus niet worden beoordeeld volgens de strafwet of de schending van het maatschappelijk belang, noch in verband met de regelen van het burgerlijk recht, doch wel in haar betrekking met de eer, de achting en het gezag van de notaris.

De notaris is niet alleen een openbaar ambtenaar, belast met het ontvangen van alle akten, waaraan partijen wensen of verplicht zijn het authentieke karakter te verlenen of vaste dagtekening te geven, de bewaring ervan te verzekeren en daarvan grossen en uitgiften af te leveren.

Hij is niet de passieve en stilzwijgende opsteller van akten, doch daarenboven en bijzonder de wettelijke raadsman van de partijen die beroep doen op zijn ambt.

Een zeer gewichtig deel van de taak van de notaris bestaat in het nauwkeurig en onpartijdig inlichten van de partijen en in het verstrekken van raad in verband met de door partijen gewilde wil en het door hen beoogde doel.

De rechtbank vermag tuchtstraffen van inwendige tucht toe te passen.

2. *Het beding « vrij en zuiver van » bedoelt, dat op het ogenblik van de verkoop geen hypothecaire inschrijving bestaat, terwijl het beding « voor vrij en zuiver van » betekent, dat de inschrijvingen, die mochten bestaan, onmiddellijk en vóór de levering van het goed zullen worden doorgehaald.*

O.M. t/ Notaris X.

Overwegende dat de vordering strekt tot de veroordeling van verweerder tot een der tuchtstraffen voorzien bij artikel 53 van de Wet van 25 Ventôse - 5 Germinal, jaar XI, namelijk tot een tijdelijke schorsing wegens een zwaar tuchtvergriep in hoofde van verweerder, zijnde het opnemen in een akte van meldingen die strijdig zijn met de werkelijkheid ;

I. *Principen :*

Overwegende dat er geen tuchtcode der notarissen bestaat ;

Dat de fouten tegenover de tucht beteugeld worden, hetzij door de Kamer der notarissen, hetzij door de

Rechtbank van eerste aanleg, naargelang het gaat over de toepassing van straffen van inwendige tucht of van hoge tuchtstraffen;

Overwegende dat de tuchtfout bestaat in gelijk welke daad, voorzien of niet voorzien door de wet, eigen of vreemd aan het notarieel ambt, tegenstrijdig met de eer of de kiesheid of de rechtschapenheid, die van de notaris mogen geëist worden en waardoor deze ministeriële ambtenaar de waardigheid van zijn ambt zou kunnen in gevaar brengen (Verbr. Fr. 5 juli 1958, D.P. 1858, I, blz. 270);

Dat deze fout dus niet dient beoordeeld te worden volgens de strafwet of de schending van het maatschappelijk belang, noch in verband met de regelen van het burgerlijk recht, maar wel in haar betrekking met de eer en achting en gezag van de betichte ministeriële officier;

II. Toepassing :

1. In feite :

Overwegende dat verweerder op 14 januari 1955 een akteverkoop verleent van een perceel bouwgrond, gelegen te Herseaux, hoek van de Chaussée de Dotignies en van de Rue de la Filature, gekend ten kadaster, onder sectie B, ex n° 244 B/2 ex 243/A/7, groot 299 m² 15 dm², tegen de prijs van 54.000 frank;

Dat als verkopers optraden Trenteseaux Emile en Trenteseaux Rachel, gemachtigd en bijgestaan door haar echtgenoot, Mille André en als koper Desimpel Henri, echtgenoot van Scheipers Andrea, optredend ten voordele van de huwgemeenschap;

Overwegende dat volgend beding in die akte werd opgenomen : « Lesquels ont par les présentes, déclaré vendre sous les garanties ordinaires de fait et de droit et pour quitte et libre de toutes dettes et charges privilégiées et hypothécaires généralement quelconques, ainsi que de toutes inscriptions et transcriptions »;

Overwegende echter dat op de datum van het verlijden van de akte, op het complex, waarvan het verkocht goed deel uitmaakte, niet minder dan acht hypothecaire inschrijvingen bestonden, voor een gezamenlijk bedrag van 992.797 frank zijnde :

.....

Overwegende dat koper Desimpel begon een huis op te trekken op het aangekocht perceel grond;

Overwegende dat om de bouw gedeeltelijk te bekostigen, hij zich wendde tot de Caisse Fédérale du Crédit Professionnel te Moeskroen, om een kredietopening te bekomen van 450.000 frank met hypothecaire inschrijving, op de grond en het in opbouw zijnde gebouw;

Overwegende dat Desimpel dan met verbazing vernam, dat zijn onroerend goed nog belast was met meerdere hypotheeken, meer dan één jaar na de verkoping;

Overwegende dat kopers raadsman, Mter Y op 3 maart 1956 naar notaris X schreef om hem deze toestand uiteen te zetten en hem in vertoef te stellen hem te zuiveren;

Dat de notaris aan Mter Y op 27 maart een afwijkend antwoord gaf;

Overwegende dat in antwoord op een nieuw schrijven van Mter Y dd. 28 maart 1956, de notaris schreef op 29 maart 1956 : « ... doch de notaris zal de eigendom verkopen voor vrij en zuiver. Dit wil zeggen dat moesten er inschrijvingen bestaan of overschrijvingen, die gelden als inschrijvingen, deze met de gelden van de verkoper, zullen vrijgemaakt worden... »;

Overwegende dat op 4 april 1956, Mter Y, namens zijn klient klacht indiende op grond van deze feiten;

2. In Rechte :

Overwegende dat twee zware inbreuken tegen zijn beroepsplichten aan notaris X worden verweten :

1° het verzuim de partij Desimpel Henri de nodige inlichtingen te verstrekken;

2° het opnemen in een akte van meldingen die strijdig waren met de werkelijkheid;

a) *Wat betreft het opnemen in de akte-verkoop dd. 14 januari 1955, van meldingen die strijdig zijn met de werkelijkheid :*

Overwegende dat eiser aan notaris X verwijt dat hij bewust en met kennis van zaken het verkochte goed in de akte voorstelde als zijnde vrij van inschrijvingen, als wanneer in werkelijkheid de inschrijvingen, die het bezwaarden 1.000.000 frank benaderden;

Overwegende dat het kwestieus beding in de akte opgenomen als volgt luidt : « Lesquels ont par les présentes déclaré vendre sous les garanties ordinaires de fait et de droit et pour quitte et libre de toutes dettes et charges privilégiées et hypothécaires généralement quelconques, ainsi que de toutes transcriptions »;

Overwegende dat de auteurs onderscheiden tussen de verkoop van een goed met beding « vrij en zuiver van... » en « het beding » « voor vrij en zuiver van... »;

Dat door het beding « vrij en zuiver » moet worden verstaan, dat op het ogenblik van de verkoop geen hypothecaire inschrijving bestaat, terwijl het beding « voor vrij en zuiver » beduidt, dat de bestaande inschrijvingen die zouden bestaan, onmiddellijk en vóór de aflevering van het goed zullen geschrapt worden (Schiks : « Traité formulaire de la pratique notariale », T. III, blz. 46-47);

Overwegende dat het beding dus, strikt genomen niet in strijd was met de werkelijkheid;

Overwegende nochtans dat de notaris wist dat het niet kon nageleefd worden;

Overwegende inderdaad dat de aflevering van het goed bestaat in de overdracht van de verkochte zaak in de macht en in het bezit van de koper (art. 1604 B.W.);

Dat de aflevering van de onroerende goederen geschiedt door de aflevering van de titels van eigendom (art. 1605 B.W.);

Dat dit echter ook geschieden kan door de feitelijke inbezitneming van het goed of welkdanige daad dat dit impliceert;

Overwegende dat verweerder, die het bestaan der grondpand-inschrijvingen kende, vermits hijzelf twee akten van hypotheekstelling had opgemaakt, respectievelijk dd. 24 november 1954 en 26 november 1954, wel wist dat het onmogelijk was de toestand te zuiveren vóór de aflevering van het gekochte goed, des te meer dat koper ervan onmiddellijk moest kunnen beschikken om erop te bouwen;

Overwegende dat, zo verweerder precies geen valse meldingen in de akte-verkoop heeft ingelast, hij minstens een beding heeft opgenomen waarvan hij wist dat het onmogelijk kon nageleefd worden;

Dat in feite een jaar later de toestand nog niet gezuiverd was;

b) *Wat betreft het verzuim de partij Desimpel de nodige inlichtingen te verstrekken :*

Overwegende dat aan verweerder als andere zware inbreuk wordt verweten dat hij moedwillig koper Desimpel Henri in de onwetendheid heeft gelaten van de inschrijvingen die het door hem gekocht goed bezwaarden;

Overwegende dat de notaris niet alleen een openbaar ambtenaar is, belast met het ontvangen van alle akten of overeenkomsten aan dewelke partijen wensen of moeten het authentiek karakter verlenen, alsook eraan vaste data te geven, ervan de bewaring te verzekeren en ervan grossen en uitgiften af te leveren, zoals zekere rechtspraak het voorhoudt (Doornik, 7 maart 1956, J.T. 1956, blz. 345);

Dat daarom een gewoon bediende kon volstaan en het niet nodig was ernstige voorwaarden van bekwaamheid aan de kandidaten op te leggen om benoemd te kunnen worden (art. 65 van de wet op het hoger onderwijs, inhoudende opheffing van artt. 33 en 44 van de Wet van 25 Ventôse, op het notariaat);

Dat zulke bedrijvigheid ook geen bijzonder vertrouwen van de klient in zijn notaris kan wettigen;

Overwegende dat de meeste rechtsleer en rechtspraak laten uitschijnen dat de notaris niet de passieve en stilzwijgende opsteller is van de akten of overeenkomsten;

Dat hij daarenboven en bijzonder de wettelijke raad van de partijen is, welke beroep doen op zijn ambt (Galopin: Droit notarial, n° 411; Schiks: Droit notarial, blz. 100; P.B. v° Notaire, n° 802; Notaire (Responsabilité), n° 343; Cartuyvels: Ann. du Notariat 1930, blz. 96);

Overwegende dat dit ten overvloede blijkt uit het memorie van toelichting van Real met betrek op de Wet van Ventôse, waarin uitdrukkelijk te lezen staat: « A côté des fonctionnaires qui jugent les différends, la tranquillité publique appelle d'autres fonctionnaires, qui, conseils désintéressés des parties aussi bien que rédacteurs impartiaux de leurs volontés, leur faisant connaître toute l'étendue des obligations qu'elles contractent, rédigeant ces engagements avec clarté... empêchent les différends de naître entre les hommes de bonne foi... »;

Dat deze zienswijze gedeeld wordt door Favard in zijn verslag aan het Tribunaat;

Dat zij nog bevestigd werd door de geest en de tekst van de wetten van 31 augustus 1891 en 22 juli 1893 betreffende het ereloon der notarissen, toegelicht door de voorafgaande besprekingen dezer wetten;

Dat artikel 4 van de Wet van 31 augustus 1891, inderdaad bepaalt dat de begroting van het ereloon zal geschieden, met onder meer inachtneming van de aard, de gewichtigheid en de moeilijkheid van de akte, hetgeen geen zin zou hebben, moest de tussenkomst van de notaris zich maar beperken tot het passief afschrijven of opstellen van een akte om eraan authenticiteit te verlenen;

Dat dus een zeer gewichtig deel van de taak van de notaris bestaat in het nauwkeurig en onpartijdig inlichten van de partijen en in het verlenen van raadgevingen, in verband met de door partijen uitgedrukte wil en het door hen beoogd doel;

Overwegende dat verweerder beweert dat hij daaraan niet te kort is gekomen;

Overwegende dat deze bewering onjuist voorkomt;

Overwegende dat inderdaad ondervraagd, notaris X uitdrukkelijk verklaarde: « Ik heb aan Desimpel niet in detail van deze toestand kennis gegeven, t.z. ik heb hem niet gezegd voor welke bedragen inschrijvingen op het goed genomen waren en welke de identiteit van de schuldeisers was. Wel heb ik hem gezegd dat het goed zou gezuiverd worden van de inschrijvingen welke erop waren »;

Overwegende dat de notaris een dubbele fout gedaan heeft door verzuim en door daad;

Door verzuim, door de zeer ingewikkelde toestand aan Desimpel te verzwijgen, alsook het feit dat het

gekocht goed voor een aanzienlijke tijd zou bezwaard blijven, dan wanneer hij wist dat de koper ervan er over moest kunnen beschikken om er een huis op te trekken;

Dat inderdaad anderzijds het bezwaard goed afhing van een huwgemeenschap Trenteseaux-Wattiez en van de nalatenschap van Wattiez en in onverdeeldheid was tussen Emile Trenteseaux en zijn kinderen Clovis en Rachel Trenteseaux en moeilijkheden ontstaan waren tussen de medeëigenaars betreffende de vereffening en verdeling, dewelke daardoor niet minnelijk kon geschieden, rechterlijk moest geschieden, hetgeen van lange duur zou zijn;

Dat anderzijds het onmogelijk was van de hypotheeken te zuiveren met de verkoopprijs van 54.000 frank;

Door daad, daar de notaris aan Desimpel niet de juiste betekenis heeft uiteengezet van de termen « pour quitte et libre » maar hem dienaangaande verkeerd heeft ingelicht, daar hij de toestand kende en wist dat hij de hypotheeken maar zou kunnen zuiveren lange tijd nadien en mits de toegevendheid van de schuldeisers waarop hij niet met zekerheid rekenen mocht;

Dat inderdaad onder meer op het goed der medeëigenaars Trenteseaux een wettelijke inschrijving op 26 mei 1951 genomen werd van 120.797 frank, ten voordele van de Belgische Staat voor betaling van belastingen;

Overwegende dat tevergeefs verweerder zou beweren, dat de grondpandinschrijvingen wegend op het complex toebehorende aan de medeëigenaars Trenteseaux maar theoretisch was en zonder praktisch belang op 14 januari 1955, dag waarop de akte werd opgemaakt, daar deze inschrijvingen zouden opgelost worden en moesten wegvallen;

Dat inderdaad het grondpand een zakelijk recht is op onroerende goederen, waarbij deze bestemd zijn tot voldoening van een verbintenis, zodat deze goederen, als waarborg dienen, zolang de grondpandinschrijving niet geschrapt wordt;

Dat dus de handelwijze van notaris X, koper Desimpel blootstelde aan al het risico van wanbetaling der gewaarborgde schuld;

Overwegende daarenboven, dat de zuivering afhing van de goede wil van zekere schuldeisers om door handlichting hun pand te beperken tot het deel van het complex der goederen dat niet aan Desimpel verkocht werd;

Dat de notaris de schuldeisers daartoe niet kon dwingen en dit afhing van hun goede wil en toegevendheid;

Overwegende eindelijk dat deze bewerkingen veel tijd in beslag moesten nemen, hetgeen ook in feite gebleken is, zodat de verbintenis het gekocht goed te zuiveren vóór de aflevering, onmogelijk kon nageleefd worden;

Overwegende dat blijkt uit de houding van Desimpel, dat deze verstomd was te vernemen dat na een jaar het door hem gekocht goed nog bezwaard was met grondpandinschrijvingen ten belope van 917.797 frank;

Overwegende dat het dus bewezen is, dat verweerder tekort gekomen is aan zijn verplichting partij Desimpel precies en volledig in te lichten over de bestaande toestand en als onpartijdig raadgever der partijen te handelen;

Overwegende dat het echter niet bewezen is, dat verweerder opzettelijk en te kwader trouw zekere aspecten van de bestaande toestand verzwegen heeft en onjuiste en onvolledige inlichtingen heeft gegeven betreffende de draagwijdte van het beding « pour quitte et libre » ten einde partij Desimpel aan te zetten tot

een aankoop waarvan hij, beter ingelicht, zou afgezien hebben;

Dat de Rechtbank vermag tuchtstraffen van inwendige tucht toe te passen (Schiks en Van Isterbeek: Dict. prat. Not., T. I, blz. 65);

Dat derhalve de hiernavermelde maatregel volstaat;

Om deze redenen:

De Rechtbank,

Alle verdere of tegenstrijdige besluiten van de hand wijzende;

Legt aan verweerder het verbod op van toegang tot de Tuchtkamer van notarissen, voor de duur van twee jaar, te rekenen vanaf de dag dat het vonnis definitief zal geworden zijn;

Verwijst verweerder in de kosten.

CORRECTIONELE RECHTBANK TE MECHELEN

7 juli 1956.

Voorzitter: M. Croonen.

O.M.: M. Louis.

Advocaat: Mr De Decker (Gent).

Verkoop met premiën. — Voorwerp zonder handelswaarde kan niet als premie worden beschouwd.

De bij de verkoop van speculoos in casu bij elke twee pakken gevoegde kaatsbal, waarop onuitwisbaar was vermeld «Winkels-Speculoos», kan niet als premie worden aangezien, daar hij door die vermeldingen een zuiver publiciteitskarakter heeft en hoegenaamd geen handelswaarde bezit.

O.M. t/ Derickx en Van Dessel.

Aangezien het door de stukken van de bundel en het ter zitting gedane onderzoek ten genoegen van recht bewezen is dat eerste beklagde aan tweede beklagde pakken speculoos te koop heeft aangeboden, waarbij bij elke twee pakken een kaatsbal toegevoegd was; dat tweede beklagde van haar kant dezelfde speculoos in haar winkel te koop aanbood met toevoeging van een kaatsbal per twee pakken aan de globale prijs van 18 frank;

Aangezien het eveneens bewezen is geworden dat bedoelde kaatsballen op opvallende wijze de onuitwisbare melding droegen: «Winkels - Speculoos»;

Aangezien de beklagden terecht de inbreuk op artikel 1, § I en II van het Koninklijk Besluit van 13 januari 1935 in hunnen hoofde betwisten en ter verrechtvaardiging aanvoeren dat de bij de te koop aangeboden speculoos verbonden kaatsbal, niet als premie kan worden aangezien, vermits hij door de zeer duidelijke vermelding «Winkels - speculoos» die er op gedrukt is, een zuiver publiciteitskarakter heeft en hoegenaamd geen handelswaarde vertegenwoordigt;

Dat inderdaad, naar luid van artikel 2 van het K.B. van 18 maart 1935, hetwelk het K.B. van 13 januari 1935 heeft gewijzigd, de voorwerpen die aan deze voorwaarden voldoen, niet als premiën beschouwd worden;

Aangezien men tevergeefs tegen de duidelijke tekst van artikel 2 K.B. van 18 maart 1935 zou aanvoeren dat de zinsnede «in die hoegenaamd geen handels-

waarde vertegenwoordigen» niet in de letterlijke zin moet uitgelegd, maar moet verklaard worden in de zin dat het voorwerpen moeten zijn die op zichzelf genomen, afgezien van de melding erop aangebracht, geen handelswaarde hebben;

Dat men deze verklaring van voormelde wettekst wil verantwoorden met voorop te stellen dat anders de woorden «en die hoegenaamd geen handelswaarde vertegenwoordigen» dubbel gebruik maken met de zinsnede «die een publiciteitskarakter hebben» vermits de publicitaire melding reeds elke handelswaarde van het voorwerp uitsluit en men niet kan aannemen dat de wetteksten nutteloze herhalingen bevatten en men aan de besproken zinsnede een zin moet geven, die niet de herhaling is van het vorig lid;

Aangezien deze zienswijze inderdaad niet kan bijgetreden worden;

Dat zo in bepaalde gevallen het publiciteitskarakter aan het voorwerp gegeven er de handelswaarde aan ontnemt dit nochtans niet altijd het geval is, bijvoorbeeld, wanneer een groothandelaar een produkt te koop aanbiedt met als gratis premie, ten titel van publiciteit, een ander produkt van zijn handel waarop duidelijk de naam van zijn firma vermeld staat, behoudt het produkt dat als premie wordt bijgevoegd, ontegensprekelijk een handelswaarde, t.t.z. kan dat produkt, spijt het publiciteitskarakter dat er aan gegeven werd, nog in de handel verhandeld worden aan zijn handelswaarde;

Aangezien ter verduidelijking hiervan enkele gevallen die zich dagelijks in de handel voordoen ten titel van voorbeeld kunnen aangehaald worden; het te koop aanbieden van koffie, van deegwaren, van margarine enz. met als gratis premie ten titel van publiciteit een pak speculoos, of een doos schoenpoets of een pakje waspoeder met als duidelijke vermelding de naam van de firma die het produkt te koop aanbiedt. Het ten titel van publiciteit bijgevoegde produkt behoudt niettemin zijn handelswaarde;

Aangezien hieruit volgt dat het verkeerd is te beweren dat de zinsnede «en die hoegenaamd geen handelswaarde vertegenwoordigen» dubbel gebruik maakt met de vorige passus van de besproken beschikking en het dienvolgens duidelijk is dat de wetgever met opzet het woord «handelswaarde» heeft gebruikt in tegenstelling met «de economische waarde» van het voorwerp, zoals door de hierboven aangevoerde stelling wordt bedoeld (zie Hof van Beroep Brussel, 30 mei 1956, R.W. kol. 1963);

Aangezien dienvolgens in elk overlegd geval, waarin de uitzonderingsbepaling van artikel 2 van het K.B. van 18 maart 1935 wordt ingeroepen, er dient nagegaan of de dubbele voorwaarde, voorzien door deze wettelijke, verwezenlijkt is, nl. dat het gegeven voorwerp of de verstrekte dienst een zuiver publiciteitskarakter heeft en hoegenaamd geen handelswaarde vertegenwoordigt;

Aangezien in casu het bewezen is, dat de kaatsballen op duidelijke wijze de melding droegen «Winkels - Speculoos», aldus een zuiver publiciteitskarakter vertonen en door dit opschrift geen handelswaarde meer vertegenwoordigen, vermits zij niet meer in de handel kunnen verhandeld worden;

Recht doende op tegenspraak:

Ontslaat de beiden beklagden van de vervolgingen zonder kosten;

Legt de kosten ten laste van de Staat.

RECHTBANK VAN KOOPHANDEL TE LEUVEN

2e Kamer. — 22 juni 1956.

Voorzitter : M. Janssens.
 Referendaris : M. Van den Bergh.
 Advocaten : Mrs Van Dessel en Baeté.

Wegverkeer. — Inhaling van stoppende voorligger. — Ook inhaling door volgende achterligger. — Gedeelde aansprakelijkheid : ieder voor de helft.

Een weggebruiker, die in file rijdt, kan normaal verwachten, dat zijn voorligger niet achter de voor hem staande wagen zal blijven stilstaan en dat hij deze zal willen inhalen, zoals hijzelf ook zou doen; hij moet derhalve bij het uitvoeren van zijn manoeuvre van inhaling daarmede rekening houden.

Gelet op de wederzijdse fouten en overtredingen, door beide partijen begaan, behoort ieder van hen voor de helft van de door de botsing ontstane schade aansprakelijk te worden gesteld.

J. Van den Broeck t/ Vissenaekens.

Aangezien de vordering strekt tot veroordeling van verweerder tot betaling aan aanlegger van de som van 4.650 frank, zijnde de schade die hij opliep bij een auto-ongeval dat zich doordeed te Leuven, (op de Tiensevest, op een vijftigtal meter van de aansluiting van de Blijde Inkomststraat op 8 oktober 1955);

Aangezien verweerder, bij wederzijds, veroordeling vraagt van aanlegger tot betaling van zijn schade, bij hetzelfde ongeval geleden en bedragende 2.550 frank;

Aangezien uit de bestanddelen der zaak en nl. uit het opsporingsonderzoek blijkt, dat bewust ongeval zich voerde in de volgende omstandigheden : verschillende voertuigen reden op de Tiensevest in de richting van de Tienespoort; de voorlaatste in de file was verweerder en de laatste aanlegger; op een bepaald ogenblik moest verweerder stil houden omdat ook zijn voorgangers bleven stilstaan; aanlegger wou alsdan voorbijsteken op het ogenblik dat ook verweerder links afweek om verder te rijden; beide voertuigen kwamen alsdan in aanraking en schade werd berokkend aan de rechter achterzijde van het voertuig van aanlegger en de linker voorzijde van het voertuig van verweerder;

Aangezien aanlegger aan verweerder ten laste legt na een stilstand terug te hebben aangezet zonder hem voorrang te verlenen als wanneer hij zijn weg vervolgde (art. 17 wegcode); dat verweerder daarentegen aan aanlegger verwijt niet voldoende links te zijn afgeweken bij zijn voorbijstekingsmanoeuvre (art. 21, 3°);

Aangezien terzake vaststaat dat verweerder wel even heeft stilgestaan en dat hij zijn voorstekingsmanoeuvre begon wanneer aanlegger zelf reeds zijn inhalingsmanoeuvre begonnen had; dat hij, met aldus te handelen art. 21, 2b heeft overtreden; dat nochtans aanlegger, in file rijdend, normaal kon verwachten dat verweerder niet achter de voor hem staande wagen zou zijn blijven stilstaan en dat hij deze zou willen voorbijsteken, zoals hijzelf, aanlegger, overigens ook zou doen; dat hij derhalve bij het uitvoeren van zijn voorstekingsmanoeuvre hiervan rekening moest houden en dat het blijkt uit de bestanddelen der zaak dat er voldoende ruimte was om alle botsing te voorkomen; dat de baan ter plaatse van het ongeval inderdaad 11 meter breed is en in één richting aangelegd is;

Aangezien aldus, gelet op de wederzijdse fouten en overtredingen begaan door beide partijen, het behoort

de verantwoordelijkheid van het ongeval tussen hen te verdelen, elk met de helft;

.....

RECHTBANK VAN KOOPHANDEL TE ST-NIKLAAS

1e Kamer. — 5 juni 1956.

Voorzitter : M. Dirix.
 Rechters : MM. Blauwaert en Maes.
 Referendaris : M. Cloquet.
 Advocaten : Mrs. Hernould en Van Assche.

Volmacht. — Stilzwijgende herroeping.

Geldlening. — Volmacht van de schuldeiser aan zijn echtgenote om het geleende bedrag van de schuldenaar terug te ontvangen.

De schuldenaar was niet gerechtigd te menen dat die volmacht nog geldig bleef, nadat de vrouw haar man had verlaten om de bijzit van hem — schuldenaar — te worden.

Die omstandigheid was van aard om het vertrouwen van de lastgever in zijn gemachtigde te doen verdwijnen; de schuldenaar moest dit beseffen, zonder dat een uitdrukkelijke herroeping van de volmacht hiertoe nodig was.

De betaling, die de schuldenaar aan zijn bijzit beweert te hebben gedaan, kan aan de schuldeiser niet worden tegengeworpen en bevrijdt hem niet van zijn schuld.

Volckerijk t/ Picavet.

Overwegende dat de vordering tot de terugbetaling strekt van 331.250 frank, welke eiser aan verweerder op 27 maart 1952 in leen heeft gegeven;

Overwegende dat verweerder beweert de gevorderde sommen op 28 november 1952 te hebben terugbetaald aan de echtgenote van eiser, die z.i. gemachtigd was de som namens eiser te ontvangen;

Overwegende dat verweerder niet betwist dat, zoals eiser het beweert, hij met dezes echtgenote op 28 november 1952 in concubinaat leefde;

Overwegende dat verweerder niet gerechtigd was te beschouwen, dat de volmacht welke eiser aan zijn echtgenote had gegeven om van verweerder het litigieuze bedrag te ontvangen, nog geldend bleef nadat die echtgenote eiser had verlaten om de bijzit van verweerder te worden;

Dat die omstandigheid van aard was om het vertrouwen van de lastgever in zijn gemachtigde te doen verdwijnen en dat verweerder dit moest beseffen zonder dat een uitdrukkelijke herroeping van de volmacht hiervoor nodig was;

Overwegende dat de betaling welke verweerder aan zijn bijzit zou hebben gedaan, niet tegenstelbaar is aan eiser en hem van de schuld tegenover eiser niet vrijstelt;

Overwegende dat de bedongen intresten vanaf de dag van de lening verschuldigd blijven en 5 % 's jaars belopen;

Om deze redenen,

De Rechtbank, makende melding dat artikels 2 en 30 tot 42 van de wet van 15 juni 1935 nageleefd werden,

Verklaart de vordering ontvankelijk en gegrond, dienvolgens verwijst verweerder om aan eiser te betalen de som van 331.250,00 frank, met de conven-

tionele intresten tegen 5 % 's jaars vanaf 27 maart 1952 tot de dagvaarding en met de gerechtelijke intresten sedertdien;

Verwijst verweerder in de kosten van het geding.

VREDEGERECHT TE NIEUWPOORT

22 november 1956.

Rechter : M. Van Snick.

Advocaten : Mrs. De Vroe en Six.

Pacht. — Een niet ondertekende, met de schrijfmachine getypte opzegging is geen opzegging.

Een niet ondertekende met de schrijfmachine getypte opzegging is geen opzegging; zij is niet alleen nietig, doch « onbestaande ».

Het ontbreken van de handtekening brengt de pachter in twijfel omtrent de juiste bedoeling van de verpachter.

In zake pacht gaat de opzegger bovendien verplichtingen aan, o.a. de redenen van opzegging te verwerken; bijgevolg is de handtekening onontbeerlijk.

Een niet met de hand geschreven brief, die niet ondertekend is, kan zelfs geen begin van schriftelijk bewijs opleveren.

Een niet bestaande opzegging kan niet de geringste uitwerking hebben, ook niet die, dat de pachter zou moeten reageren overeenkomstig artikel 1775, lid 4, B.W.

Van Steenlandt t/ Stroo.

Overwegende dat de eis strekt te horen zeggen voor recht dat de pachttopzeg, gegeven bij aangetekend schrijven van 28 januari 1955, betreffende een pacht-huis en bouwland, staande en gelegen te St-Joris-aan-IJzer, groot samen 1.320 m² 044, rechtsgeldig is en zijn uitwerking zal hebben op 1 februari 1957; verweerder te horen veroordelen om uiterlijk tegen voornoemde datum kwestieus goed te ontruimen in goede staat van onderhoud, het landbouwland gezuiverd van alle onkruid, dit met machtiging tot uitdrijving;

Gezien het proces-verbaal van niet-akkoord in dato 8 februari 1956, geregistreerd;

Overwegende dat de eis ertoe strekt de opzeg in zake landpacht, gegeven op 28 januari 1955 voor 1 februari 1957, rechtsgeldig en van waarde te horen verklaren;

Overwegende dat het blijkt, dat verweerder een aangetekend schrijven ontving met de schrijfmachine getypt, een tekst bevattend, die hem pachttopzeg gaf, doch die niet ondertekend is;

Overwegende dat verweerder op dat schrijven niet reageerde;

Overwegende dat verweerder zich thans verzet tegen deze opzeg, waarvan hij het bestaan, de geldigheid en de gegrondheid betwist;

Overwegende dat aanlegger de onontvankelijkheid van dit verzet inroept, omdat verweerder verzuimde, op straf van verval, binnen de 3 maanden na de betekening van de opzeg, daartegen verzet te doen, hetzij hij zich op de nietigheid ervan beriep, hetzij hij de geldigheid of de gegrondheid van de aangevoerde redenen betwistte (art. 1775, al. 4 B.W.);

Overwegende dat echter een niet ondertekende op-

zeg, geen opzeg is; dat hij niet enkel nietig is, doch « onbestaande » (Burgl. Rb. Hasselt, 2 april 1953, R.W. 1953-54, kol. 952; Vrederecht Leuze, 29 oct. 1947, J.J.P. 1948, blz. 76; Vrederecht 1° kanton Antwerpen, 18 juni 1952, R.W. 1952-53, kol. 475);

Overwegende dat het ontbreken van de handtekening de huurder in twijfel brengt omtrent het ware inzicht van de verhuurder (Vrederecht Leuze... cit.);

Overwegende dat bovendien in zake landpacht de opzegger verplichtingen aangaat, o.a. de redenen van opzegging te verwezenlijken en bijgevolg de handtekening onontbeerlijk is;

Overwegende dat de eensluidende rechtspraak (A.P.R. «Huur van handelshuizen», n° 86) in zake vraag tot huurvernieuwing aldus eveneens toepasselijk is;

Overwegende dat een brief, niet met de hand geschreven door de opsteller, in casu met de tikmachine en onvoorzien van de handtekening, zelfs geen begin van schriftelijk bewijs kan daarstellen (De Page, T. III, n° 788);

Overwegende dat vermits de niet-ondertekende opzeg als « onbestaand » dient beschouwd, verweerder niet verplicht was binnen de 3 maanden verzet aan te tekenen en hij niet van het recht vervallen is die « non existensie » in te roepen;

Overwegende dat immers een onbestaande opzeg, niet de minste uitwerking kan hebben, ook niet deze van de huurder te verplichten te reageren overeenkomstig artikel 1775, alinea 4 van het B.W.;

Overwegende dat deze onbestaande opzeg niet van waarde kan verklaard worden;

.....

BOEKBESPREKING

W. G. Vegting. — Het Algemeen Nederlands Administratief recht. — Eerste deel (1954), tweede deel (1957). — N. Samsom N.V. — Alphen aan den Rijn.

De Nederlandse rechtsliteratuur heeft in de laatste jaren op merkwaardige wijze de achterstand ingelopen welke bij haar bestond op het gebied van het administratief recht. Tussen de beide oorlogen en vooral in de laatste tijd zijn er een reeks voortreffelijke werken verschenen, waarin het algemeen deel van het administratief recht wordt behandeld.

Deze reeks is stellig indrukwekkend: Van Poelje, Romeijn, Kranenburg, Van Praag, Stellinga en Donner hebben vanuit verschillende standpunten en met onderscheiden methodes er zich op toegelegd eenheid en systematiek te brengen in de onoverzienbare menigvuldigheid der administratiefrechtelijke regelen. Waar vóór 1914 een Nederlandse literatuur over het administratief recht haast onbestaande was, kan zij thans wedijveren met het beste dat in andere landen werd gepubliceerd.

De lijst ware zeker nog indrukwekkender geweest wanneer de Nederlandse wetenschap van het « bestuursrecht » niet het ongeluk had gekend dat twee van de beste en meest belovende geleerden op dit gebied op jeugdige ouderdom aan de wetenschap zijn ontvallen, namelijk de professoren Huart en Van der Grinten. Met weemoed moeten wij vaststellen dat de auteur van het boek, dat wij hier bespreken, Prof. Vegting der Universiteit van Amsterdam, ook onlangs is overleden. Nadat hij in 1954 het eerste deel had gepubliceerd van « Het algemeen Nederlands administratief recht »

en de belangstellenden met ongeduld het verschijnen van het tweede deel verwachtten, is de pijnlijke tijding van het verscheiden van de schrijver bekend geworden.

Gelukkig heeft Prof. Vegting nog de tijd gehad het tweede deel van zijn werk volledig klaar te maken. Het is nu pas posthuum verschenen en wij beschikken thans over dit volledig werk dat door zijn voortreffelijke hoedanigheden een bijdrage vormt van allereerste gehalte tot de Nederlandse wetenschap van het administratief recht.

Reeds sedert verschillende jaren was Prof. Vegting gekend als een van de meest vooraanstaande specialisten op dit gebied. Het proefschrift dat hij in 1941 verdedigde aan de Universiteit te Amsterdam «De gemeentelijke verordeningbevoegdheid en het burgerlijk recht» had zeer de aandacht op hem gevestigd. Hij is echter vooral in internationale kring bekend geworden door zijn waardevol werk «Domaine public et res extra commercium» dat gepubliceerd werd in de Franse taal met een voorrede van Prof. Robert Pelloux en waarin een vergelijkende studie gemaakt wordt van de zaken behorende tot het publiek domein in Romeins, Frans en Nederlands recht. Dit werk gaf blijk van een uitzonderlijk diepe kennis van de rechts-historische literatuur en het wierp een helder licht op vele nog zozeer omstreden vraagstukken in verband met het publiek domein.

Wanneer er in 1951 een nieuwe druk noodzakelijk was geworden van de uitstekende inleiding in het Nederlands administratief recht van Prof. Kranenburg werd de bewerking van deze nieuwe druk opgedragen aan Prof. Vegting, die het boek volledig op de hoogte bracht van de tijd.

Prof. Vegting die aan de gemeentelijke universiteit te Amsterdam het administratief recht doceerde had de behoefte gevoeld ook een eigen leerboek voor zijn studenten samen te stellen. Het is echter uitgegroeid tot heel wat meer dan een studieboek en vormt voorzeker een van de beste uiteenzettingen van de algemene beginselen van het bestuursrecht in Nederland.

Het is merkwaardig dat op zeer korte afstand in dit land twee werken zijn verschenen die dezelfde stof behandelen met evenveel zakenkennis, evenveel scherp doorzicht en die in dezelfde rustige betoogtrant de algemene problemen van het administratief recht uiteenzetten, namelijk het boek dat Prof. Donner in 1953 publiceerde als algemeen deel van het groot verzamelwerk «Nederlands bestuursrecht» en dan het hier besproken werk van Prof. Vegting. Het zou een zeer moeilijke taak zijn uit te maken welk van de twee werken wetenschappelijk de voorkeur zou verdienen. Zij staan naast elkaar als de twee peilers van de poort die toegang geeft tot een grondige kennis van het Nederlands bestuursrecht in deze tijd.

Het werk van Prof. Donner is meer historisch en algemeen-juridisch georiënteerd; het boek van Prof. Vegting heeft een meer technisch karakter. Beide werken volledige elkaar en het geeft een deugdelijk gevoel dat op zo korte tijd in Nederland twee boeken zijn kunnen verschijnen die gerust kunnen geplaatst worden naast de jongste Franse gelijkaardige werken van geleerden als Waline en De Laubadère.

Prof. Vegting wil eerst het administratief recht nauwkeurig omlijnen. In tegenstelling met sommige schrijvers, zoals Prof. Kranenburg, die alle onderscheid tussen staatsrecht en administratief recht negeren, vindt hij tussen beide sectoren wel een onderscheid en beschouwt hij het staatsrecht als het recht betreffende de organisatie van de staat en het administratief recht als datgene betreffende de staatswerkzaamheid.

Als methode legt de auteur er zich op toe de in de

wetgeving neergelegde rechtsbetrekkingen uit hun materiële inhoud te abstraheren en aldus de formeel bepaalde rechtsfiguren te ontdekken, die ten grondslag liggen aan het administratief recht. Het is de technisch-juridische methode die volgens de auteur het best geschikt is voor de wetenschappelijke beheersing van dit deel van het recht.

Na een beknopte en zakelijke geschiedenis der administratief-rechtelijke wetenschap in Nederland en in de vreemde gaat de auteur over tot de studie der bronnen van het administratief recht: de rechtsregel, de administratieve wetgeving met studie van haar gelding en rechtskracht, het ongeschreven recht en ten slotte alle algemene materiële beginselen die het administratief recht beheersen en die gevonden worden in de grondrechten, in de gebondenheid der overheidsorganen aan de wet, in het verbod van «détournement de pouvoir», in de gelijkheid der rechtsgenoten voor de wet en ten slotte in de algemene beginselen van behoorlijk bestuur.

Hierop volgt dan in de tweede afdeling de studie van de administratieve rechtsbetrekkingen die het grootste deel van het eerste boek uitmaakt.

De inhoud van dit eerste deel heeft voor de specialist een allergrootste bekoring. De eenvoud van de uiteenzetting, de doeltreffendheid der documentatie, het behandelen van de administratiefrechtelijke vraagstukken op een hoger plan, dit alles brengt met zich dat men haast op elke bladzijde van het boek getroffen is door een scherpe opmerking, een lumineus inzicht, een afdoende oplossing van een twistvraag en dat men onweerstaanbaar de neiging heeft om steeds te herlezen en steeds meer van het rijke gegeven in zich op te nemen.

Dat hierbij voortdurend vergelijkingen voorkomen met Frans, Duits en Angelsaksisch administratief recht verhoogt nog in grote mate de aantrekkingskracht van het boek.

Er heeft zich dan ook van degenen die zich aan het administratief recht interesseren een pijnlijk gevoel meester gemaakt wanneer het te vrezen was dat door het overlijden van Prof. Vegting het aangekondigde tweede deel niet meer zou verschijnen. Doch thans ligt dit tweede deel voor ons en zo terecht schrijft Prof. Van den Bergh in het korte woord ten geleide: «welk een voorrecht voor de wetenschap van het administratief recht dat het Vegting gegeven is geweest dit boek te voltooiën». Inderdaad, de inhoud van het tweede deel is even degelijk en een spannend als deze van het eerste en het nu pas verschenen boek behandelt vraagstukken die van het allergrootste gewicht en tevens van de allergrootste aktualiteit zijn.

In de derde afdeling van het werk, waarmee dit tweede deel aanvangt, onderzoekt de auteur de problemen die voor de overheid gesteld worden in haar hoedanigheid als ondernemster en als deelnemster aan het private rechtsverkeer. Het is heel de leer van de openbare diensten die hier behandeld wordt. In de vierde afdeling komt het ambtenarenrecht aan de beurt en in de vijfde afdeling de materiële hulpbronnen ten dienste van de overheid met hierbij de studie van het publiek domein waarop Prof. Vegting reeds getoond had in zijn vroegere geschriften een zo uitzonderlijk specialist te zijn.

Het laatste hoofdstuk van het boek houdt zich bezig met de rechtsbescherming tegen onrechtmatig handelen der overheidsorganen. Dit hoofdstuk mag stellig een van de best geslaagde van heel het werk genoemd worden. Het geeft een klaar inzicht in de historische ontwikkeling van de eeuwige strijd tussen

de uitvoerende en de rechterlijke macht in verband met de administratieve handelingen en het brengt dan een overzicht van de bestaande rechtspraak in administratieve aangelegenheden waarbij ook de jongste evolutie wordt in het licht gesteld.

Bij dit alles wordt een volledige documentatie verstrekt betreffende de Nederlandse rechtsleer en rechtspraak tot in de allerjongste tijd.

Wie eenmaal kennis genomen heeft van dit boek zal er steeds naar terug grijpen wanneer hij een vraagstuk te onderzoeken heeft niet alleen van Nederlands administratief recht doch van bestuursrecht in het algemeen. Hij zal er steeds een belangrijke documentatie in vinden, een duidelijk stellen van het probleem, een bezonken bespreking en een wel door-dachte oplossing.

Nu het werk van Prof. Vegting volledig is zal het een van de blijvende monumenten zijn van de Nederlandse wetenschap van het administratief recht.

Het boek is door de Firma Samsom te Alphen aan de Rijn op handige en sierlijke wijze uitgegeven.

René Victor

BALIELEVEN

VLAAMSE CONFERENTIE BIJ DE BALIE TE ANTWERPEN

Vrijdag 29 maart 1957 zal in de geschiedenis van de Vlaamse Conferentie een bijzondere plaats blijven innemen. De muziekavond van confraters voor confraters groeide immers uit tot een schitterend succes. De concertzaal van het Rockoxhuis was bijna te klein voor al de confraters en hun familieleden die er aan gehouden hadden deze kunstmanifestatie bij te wonen.

De uitvoeringen waarop wij door Mters De Tiège, Dierckx, Van Hoof, Allegoet en Goemans vergast werden, bereikten een uitzonderlijk hoog peil. De cocktail tijdens de pauze werd een allergezelligst samenzijn.

Wij kunnen onze musici werkelijk niet genoeg bedanken voor de moeite die zij zich getroost hebben om ons deze rijk gevarieerde avond te brengen. Werden immers uitgevoerd: Gavotte van Gossec, Menuet en Sonate in Ut groot van Mozart, Arabesque van Schumann, twee Préludes van Chopin, de sonatine in ré majeur van Schubert, het Allegro Barbaro van Bartok, het driestemmig Invention in sol groot van Bach en de sonate in sol majeur van Haydn.

Mter Dierckx verraste ons zeer aangenaam door zijn zuiver en genuanceerd vioolspel dat vooral bij de uitstekende pianiste Mter De Tiège een passende begeleidster vond. Door haar gevoelige aanslag vormde zij een ideale achtergrond voor de zeer doorvoelde interpretatie van Mozart's Menuette en Gossec's Gavotte. Vooral in de Sonatine van Schubert gaven beiden blijken van een juist aanvoelen van het genre.

Mter Van Hoof bracht een romantische en sterk persoonlijke verklanking van composities van Schumann en Chopin. Deze pianist wist vooral op schitterende wijze Chopin te vertolken.

Het waren Mter Dierckx en Mter Allegoet die zich samen waagden aan Mozart en Haydn. Mter Allegoet's

brillante en technisch stevige begeleiding was misschien iets te zwaar van toets tegenover de stille verklanking van de vioolpartituur door Mter Dierckx.

Mter Goemans had de moed ook een moderne toon in dit programma te laten horen, namelijk het Allegro Barbaro van Bartok. Op prachtige wijze overwon hij de technische moeilijkheden van dit stuk. Ook in de Invention van Bach viel zijn virtuositeit bijzonder op.

Onze confraters brachten een schitterende kunstprestatie en wij sluiten ons nogmaals aan bij het over-donderend applaus dat al de uitvoerders ten dele viel.

K.

TIJDSCHRIFTEN

Arresten en Adviezen van de Raad van State :
december 1956 :

Rechtspraak.

De Gemeentekeure : n° 79 - maart-april 1957 :

Levensduurtcoëfficiënt toepasselijk op de bezoldigingen van het personeel.

Nederlands Juristenblad : afl. 14 - 6 april 1957 :

Mr M. B. van de Werk, De raden voor de kinderscherming. — Mr J. H. Willems, De terugvordering van de koop prijs volgens de wet op de Vervreemding van Landbouwgronden. — Mr M. B. Cohen, De toevoeging in strafzaken.

Weekblad voor Privaatrecht, Notaris-ambt en Registratie : n° 4486 - 6 april 1957 :

Mr P. W. van der Ploeg, Welke overeenkomsten zijn huwelijksvoorwaarden ? (II slot) — G. J. Boswinkel, De tegenwoordige notaris en kandidaat-notaris en de nieuwe universitaire opleiding. — W. B. Bruyns, Hypotheek op een onverdeeld aandeel. — Prof. G. de Grooth, Overzicht der Nederlandse Rechtspraak, Ver-bintenissenrecht 1955 (XIII).

Journal des Tribunaux : n° 4146 - 7 avril 1957 :

M. La Haye et Jos Vankerckhove, Le louage de choses. — Jurisprudence.

Revue Pratique du Notariat Belge : mars 1957 :

Jean-Marie Gyselinck, Des successions en droit civil congolais et de l'impot successoral et de mutation au Congo belge.

Recueil Dalloz de doctrine de jurisprudence et de législation : 14° cahier - 6 avril 1957 :

Marcel Bouché, Le droit de chasser des preneurs de baux ruraux. Dix ans de jurisprudence (1946-1956).

Juris Classeur Périodique. - La semaine juridique :
n° 14 - 3 avril 1957 :

Rechtspraak.

Abonneert U op het "Rechtskundig Weekblad"